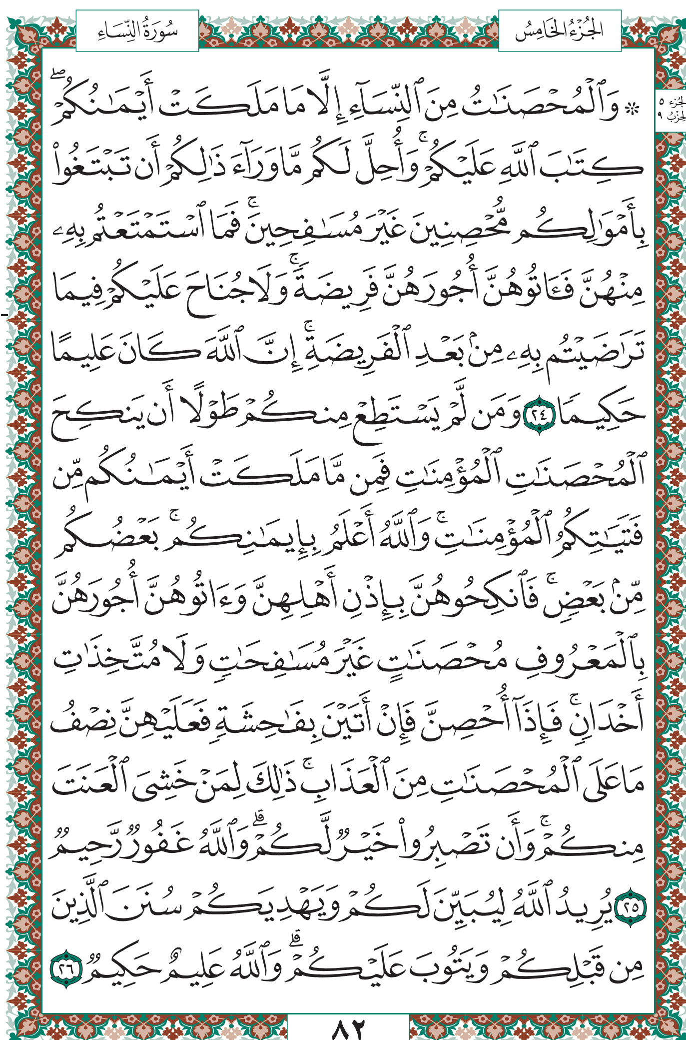

24 Ва Аллоҳ (ч) бар шумо издивоҷи занони шавҳардорро ҳаром гардонида аст, магар он занони шавҳардоре, ки дар ҷанги роҳи Аллоҳ (ч) асир меафтанд ва моликашон мешавед, пас бароятон ҳамбистарӣ бо ин навъ занон баъд аз он ки бо гузаштани як ҳайз бачадонашон пок шавад, дуруст аст. Аллоҳ (ч) ин аҳкомро бар шумо фарз қарор дода аст. Ва Аллоҳ (ч) ғайр аз занони зикршуда дигар хонумҳоро бар шумо ҳалол намуда аст, то бо истифода аз амволи хеш аз роҳи ҳалол покии нафсатонро талабида, ба зино майл накунед. Пас, агар аз заноне, ки шаръан издивоҷашон раво аст, бо бастани ақди никоҳ коми худро бигиред, пас ба онҳо маҳрашонро, ки Аллоҳ (ч) онро бар шумо фарз карда аст, бидиҳед. Ва дар он чи баъд аз таъйини маҳр бо розигии тарафайн мувофиқат карда, маҳри занонро афзун месозед ё занон аз баҳри баъзеи он мегузаранд, бар шумо гуноҳе нест. Ҳамоно Аллоҳ (ч) Донандаи ҳамаи халоиқ буда, чизе аз Ӯ пӯшида нест, дар чорасозӣ ва аҳком бағоят Ҳаким аст.

25 Ва ҳар ки аз шумо мардон ба сабаби камии молаш қудрати издивоҷи занони озодро надошта бошад, пас ҳақ дорад бо канизони дар моликияти дигарон қарордошта ақди никоҳ бандад, ба шарти он ки он канизакон дар он чи зоҳиран бароятон маълум мегардад, дорои имон бошанд ва ҳақиқати имону ботини аҳволатонро Аллоҳ (ч) беҳтар медонад. Шумо ва он канизон дар дину инсоният яксонед. Бинобар ин, аз издивоҷ бо онҳо кибр накунед. Пас онҳоро бо иҷозати соҳибонашон ба ақди никоҳатон дароред ва маҳрашонро бидуни нуқсон ва таъхир бидиҳед, ба шарти он ки он канизон занони покдоман буда, зинокор набошанд ва дӯстписарон нагиранд, ки махфиёна бо онҳо зино кунанд. Пас чун он канизакон издивоҷ кунанд, сипас муртакиби амали зишти зино шаванд, дар ин сурат ҳадди ҷурми зинокориашон нисфи уқубати занони озод, панҷоҳ тозиёна аст ва сангсор намешаванд. Бар хилофи занони озод, ки вақте зино кунанд, агар соҳибшавҳар бошанд, сад тозиёна зада шуда ва як сол табъид мегарданд, аммо агар дар ҳолати шавҳардорӣ ба амали зино даст зананд, сангсор мешаванд. Ин ҳукми раво будани издивоҷ бо канизони покдомани боимон аз шумо барои он касе аст, ки аз содир намудани зино хавф дошта, тавони никоҳи занони озодро надорад. Ва сабр карданатон аз издивоҷ бо канизон барои шумо беҳтар аст, зеро фарзандонро аз ғуломӣ нигоҳ медоред. Ва Аллоҳ (ч) ба бандагони тавбакораш бағоят Бахшандаи Меҳрубон аст. Аз раҳматаш он аст, ки ҳангоми хавфи зино ва адами қудрати издивоҷ бо занони озод никоҳи канизонро ҷоиз гардонида аст.

26 Аллоҳ (ч) бо муқаррар сохтани ин аҳком мехоҳад барои шумо қонунҳои дин, низ он чиро, ки дар он нафъи динӣ ва ухравии шумост, баён созад ва шуморо дар боби ҳалолу ҳаром, ахлоқи ҳамида ва рафторҳои писандида ба роҳҳои паёмбарони пеш аз шумо гузашта раҳнамоӣ кунад, то аз онҳо пайравӣ намоед ва шуморо аз маъсият ба сӯи тоаташ баргардонад. Ва Аллоҳ (ч) Донои Ҳаким аст. Манфиати бандагонро медонад ва онро ҷоиз мегардонад, ҳукму чорасозии корҳо аз рӯи ҳикматаш сурат мегирад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.То вақти сипарӣ гаштани иддаи занон, новобаста аз сабаби он иддаи бастани ақди никоҳ бо онҳо, сарфи назар аз каниз ё озод буданашон ҳаром мебошад;

2.Маҳри зан баъди ҳамбистар шудан бо вай воҷиб мегардад ва ӯ ҳақ дорад, ки бо розигии шахсӣ миқдори онро кам кунад;

3.Дар сурате, ки мард бо зани озод қудрати издивоҷро надошта, хавфи воқеъшавӣ ба зино бошад, метавонад бо канизи боимон ақди никоҳ бандад;

4.Баёни ҳидояту залолат, раҳнамоии мардум ба роҳи ҳидоят, ки онҳоро ба сӯи Худо баргардонад, аз мақсадҳои асосии шаръ аст.

1. Яъне, вақте марди озод бо каниз ақди никоҳ баста, аз онҳо фарзанд ба дунё меояд, он фарзанд тобеи модараш шуда, ғулом маҳсуб мешавад. Аз сабаби он ки озодӣ аз ҳама навъи ғуломӣ яке аз мақсадҳои асосии шаръӣ аст, Худо дар ин ояти карима тавсия медиҳад, ки мардон ҳангоми зарурат агар тавони сабрро дошта бошанд, аз издивоҷи канизон худдорӣ кунанд, то фазандонашон ғулом нашаванд. (**Мутарҷим**)

وَٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيۡكُمۡ وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
ٱلشَّهَوَٰتِ أَن تَمِيلُواْ مَيۡلًا عَظِيمٗا ٢٧ يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُخَفِّفَ
عَنكُمۡۚ وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفٗا ٢٨ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ إِلَّآ أَن تَكُونَ
تِجَٰرَةً عَن تَرَاضٖ مِّنكُمۡۚ وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡۚ إِنَّ
ٱللَّهَ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا ٢٩ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ عُدۡوَٰنٗا
وَظُلۡمٗا فَسَوۡفَ نُصۡلِيهِ نَارٗاۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ
يَسِيرًا ٣٠ إِن تَجۡتَنِبُواْ كَبَآئِرَ مَا تُنۡهَوۡنَ عَنۡهُ نُكَفِّرۡ
عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ وَنُدۡخِلۡكُم مُّدۡخَلٗا كَرِيمٗا ٣١
وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ لِّلرِّجَالِ
نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ
وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ
عَلِيمٗا ٣٢ وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا مَوَٰلِيَ مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ
وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ فَـَٔاتُوهُمۡ
نَصِيبَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا ٣٣

27 Ва Аллоҳ (ч) мехоҳад тавбаатонро бипазирад ва гуноҳонатонро биомурзад ва касоне, ки дунболи лаззатҳояшон мегарданд, мехоҳанд шумо аз роҳи рост хеле каҷ шавед ва ба сӯи ботил майл намоед.

28 Аллоҳ (ч) мехоҳад аз шумо аҳкомашро сабук ва осон гардонад, ба корҳои аз тавонатон зиёд муваззафатон насозад. Зеро Ӯ медонад, ки инсон дар сурат ва хилқат нотавон офарида шуда аст.

29 Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ч) имон овардаед ва аз Паёмбараш пайравӣ намудаед, набояд амволи якдигарро бо роҳи ботил, аз қабили ғасб, дуздӣ, ришва ва ғайра бигиред, лекин вақте он амвол ба воситаи тиҷорати шумо бо розигии ҷонибайн ҳосил шавад, дар ин ҳолат истеъмол ва истифодаи он ҳалол аст. Ва набояд баъзеатон баъзеи дигарро бикушад ва низ набояд касе аз шумо худро ба қатл расонад ё ба ҳалокат андозад. Ҳамоно Аллоҳ (ч) нисбат ба шумо бисёр Меҳрубон аст. Аз раҳматаш он аст, ки рехтани хуни бегуноҳ, ситонидани моли ғайр ва дастдарозӣ ба обрӯи дигаронро бар шумо ҳаром намуда аст.

30 Ва ҳар ки дониста ва қасдан /на аз рӯи нодонӣ ё саҳван/ моли ғайрро баноҳақ мехӯрад ё бо роҳи қатл ва монанди он ба ҷони касе дастдарозӣ мекунад ва ё худро ба ҳалокат меандозад, пас Мо бегумон рӯзи қиёмат ин бандаро ба оташи бузурги дӯзах медарорем ва аз ҳарорату азобаш ранҷ мебарад. Ва ин кор барои Аллоҳ (ч) бағоят осон аст. Чунки Худо Зоти Тавоно буда, чизе Ӯро оҷиз сохта наметавонад.

31 Эй мӯъминон, агар шумо аз содир кардани гуноҳони кабира, аз қабили ширк овардан ба Худо, озори волидайн, рехтани хуни ноҳақ, истеъмоли рибо ва ғайра дурӣ ҷӯед, Мо аз шумо гуноҳони хурдатонро маҳв месозем ва шуморо ба макони арзишманди ҷаннат медарорем.

32 Ва эй мӯъминон, он чизеро, ки Аллоҳ (ч) баъзеатонро бо он бар баъзеи дигар бартарӣ дода аст, орзӯ накунед, то ин орзӯи неъмати ғайр боиси ба ғазаб ва ҳасад гирифтор шуданатон нагардад. Бинобар ин, набояд занон неъматҳои махсуси мардонро орзӯ кунанд, зеро ҳар яке аз гурӯҳи мардон ва занон аз амал ҳиссаи ба хештан муносибро доранд. Ва аз Аллоҳ (ч) биталабед, то ба шумо аз атои Худ биафзояд. Бешак, Аллоҳ (ч) ҳама чизро медонад ба ҳар кас амали лоиқ медиҳад.

33 Ва Мо барои ҳар яки шумо ворисонеро қарор додаем, ки аз мероси баъди марги хеш гузоштаи падару модар ва хешовандон мерос мебаранд. Ва касоне, ки бо онҳо оиди ҳампаймонӣ ва кӯмаки тарафайн савгандҳои қатъӣ хӯрда, аҳд бастаед, пас ба онҳо аз моли мерос саҳмашонро бидиҳед. Албатта, Аллоҳ (ч) бар ҳама чиз, аз ҷумла бар ин савганд ва паймонҳои бастаи шумо Гувоҳ аст.

Ҳукми бо роҳи ҳампаймонӣ мерос бурдан аз якдигар дар ибтидои Ислом буд ва минбаъд мансух гардид.

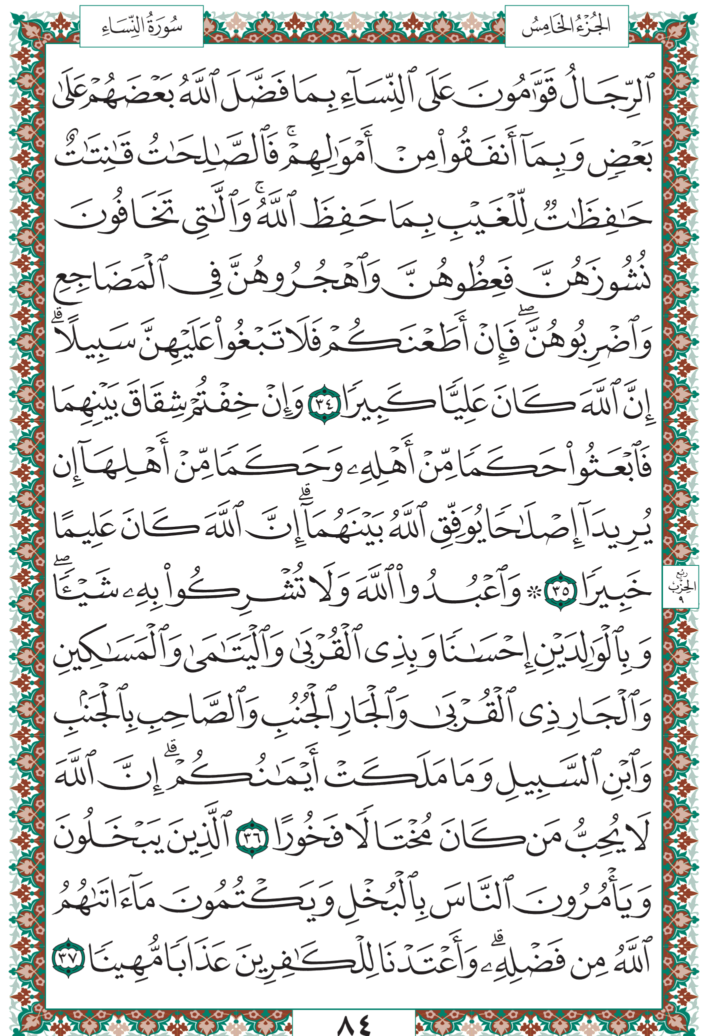
Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Раҳмати Худо ба бандагонаш бисёр васеъ аст. Ӯ тавбаи бандагон ва сабук сохтани аҳкомро дӯст медорад, аммо шаҳватпарастон доим дар пайи қасди гумроҳ кунонидани халқи Худо ҳастанд;

2.Шариат ҳуқуқи мардумро ҳифз карда, дастдарозӣ ба ҷон, мол ва номӯси дигаронро манъ намуда ва дар сурати поймол гаштани он нисбат ба ҷинояткор сахттарин уқубатро муқаррар сохта аст;

3.Дурӣ ҷустан аз гуноҳони кабира сабаби вуруди ҷаннат ва маҳв шудани гуноҳони хурд аст;

4.Бояд банда ба он чи Худо барояш тақсим карда аст, розӣ бошад ва ба моли дасти мардум бо тамаъ нанигарад. Ин рафтор ӯро аз гирифтор шудан дар оташи ҳасад ва хашмгин гаштан нисбат ба қазову қадари илоҳӣ нигоҳ медорад.

الجزء الخامس — سورة النساء

ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ
بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ
حَٰفِظَٰتٞ لِّلۡغَيۡبِ بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ
وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ
إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا ٣٤ وَإِنۡ خِفۡتُمۡ شِقَاقَ بَيۡنِهِمَا
فَٱبۡعَثُواْ حَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهِۦ وَحَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهَآ إِن
يُرِيدَآ إِصۡلَٰحٗا يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيۡنَهُمَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
خَبِيرٗا ٣٥ ۞ وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ
وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ
وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ
وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ
لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا ٣٦ ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ
وَيَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبُخۡلِ وَيَكۡتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ
ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦۗ وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا ٣٧

34 Мардон занонро сарпарастӣ ва корҳояшонро идора мекунанд,[1] ба сабаби он ки Аллоҳ (ҷ) мардонро бо баъзеи хусусиятҳо бар занон бартарӣ дода аст ва ба сабаби он ки нафақаи занон ва идораи умури онҳо бар зиммаи мардон воҷиб буда, аз амволашон барои занон харҷ мекунанд. Модом ки чунин аст,[2] пас занони солеҳа он касонеанд, ки фармонардори Аллоҳ (ҷ) ва шавҳаронашон буда, бо ҳифзу тавфиқи Аллоҳ (ҷ) дар ғоибии[3] шавҳарон нигаҳдорандаи онҳо ҳастанд. Ва он заноне, ки аз саркашиашон меҳаросед, пас ислоҳашонро аввал аз панд ва бим додан аз Худо оғоз кунед ва агар пандатонро напазируфтанд, пас онҳоро дар бистар тарк созед ва ҳамбистарӣ накунед ва дар сурати суд набахшидани ин услуб онҳоро бе шиддат ва бе паст задани шаъну шараф бизанед. Баъд аз ин агар аз шумо фармонбардорӣ карданд, пас барои озорашон ҳеҷ роҳеро наҷӯед. Бешак, Аллоҳ (ҷ) Баландмартабаи дар зоту сифоташ Бузург аст. Аз ин рӯ, танҳо аз Аллоҳ (ҷ) битарсед.

35 Ва эй сарпарастони марду зан, агар шумо хавфи онро дошта бошед, ки нофаҳмӣ байни зану шавҳар ба ҳадди душманӣ ва ҷудоӣ мерасад, пас марди одилеро аз аҳли шавҳар ва марди одилеро аз аҳли зан бифиристед, то миёни он ду оиди ҷудошавӣ ё якҷояшавӣ бар асоси манфиати тарафайн доварӣ кунанд. Ёфтани роҳи мусолаҳа ва ҷамъи байни завҷайн аз ҷудоиашон беҳтар аст. Агар он ду довар қасди ислоҳ дошта бошанд ва ба хотири созиши зану шавҳар роҳи муносибро пеш гиранд, Аллоҳ (ҷ) дар байнашон улфату якдигарфаҳмӣ эҷод мекунад. Ҳамоно Аллоҳ (ҷ) Донои Бохабар аст. Асрори қалби бандагонашро медонад ва ҳеҷ чиз аз Ӯ пӯшида нест.

36 Ва ягона Аллоҳ (ҷ)-ро бипарастед ва нисбат ба падару модар некӣ кунед ва нисбат ба хешовандон ва ятимон ва бенавоён ва ҳамсояи хешованд ва ҳамсояи ғайри хешованд ва рафиқи паҳлӯ ва мусофири ғариби аз ватан дур ва ғуломону канизон некӣ кунед. Бешак, Аллоҳ (ҷ) ҳар шахси худписанди худситоро дӯст намедорад.

37 Аллоҳ (ҷ) инчунин он касонеро, ки аз рӯзии ба онҳо додааш ҳуқуқи воҷибро боз дошта, бухл меварзанд ва мардумро бо гуфтору кирдорашон ба бухл варзидан фармон медиҳанд ва он чиро Аллоҳ (ҷ) аз фазлаш ба мисли рӯзию донишу ғайри он ба онҳо ато намуда аст, пинҳон месозанд, ҳақиқатро ба мардум намегӯянд, балки онро махфӣ дошта, ботилро ошкор мекунанд, дӯст намедорад. Ин ҳама хислатҳои кофирон аст. Ва Мо яқинан барои кофирон азоби хоркунандаро омода кардаем.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Мардҳо ба сабаби он ки Худо ба онҳо баъзе хусусиятҳоро дода ва ҳуқуқи занон бар зиммаи шавҳарон воҷиб аст, сарпараст ва раҳбари занон ҳастанд;

2.Худо бо ёдоварӣ аз азамат ва қудраташ мардонро дар тарбияи занон аз дастарозӣ ва ситам барҳазар медорад;

3.Худо бандагонашро аз ахлоқи бади кибр, худситоӣ, бухл ва аз мардум махфӣ доштани донишу ҳақиқат ҳушдор дода аст.

---

1. Он гуна ки ҳокимон бар раияти худ раҳбарӣ ва хидмат мекунанд, мардон низ ҳамин гуна ҳастанд. Онҳо бар занон ҳукми раҳбарро доранд. (**Мутарҷим**)
2. Қайди ин қисмати ҷумла ба эътибори он аст, ки ҳарфи "**ف**" аз нигоҳи наҳви арабӣ "**фасеҳа**" аст. (**Мутарҷим**)
3. Яъне, дар ҳолати ғоиб будани шавҳаронашон номус, амвол, фарзандон ва асрори заношӯиро ҳифз карда, ба он хиёнат намекунанд. (**Мутарҷим**)

وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ
وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيۡطَٰنُ لَهُۥ قَرِينٗا فَسَآءَ
قَرِينٗا ٣٨ وَمَاذَا عَلَيۡهِمۡ لَوۡ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَأَنفَقُواْ
مِمَّا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمۡ عَلِيمًا ٣٩ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ
مِثۡقَالَ ذَرَّةٖۖ وَإِن تَكُ حَسَنَةٗ يُضَٰعِفۡهَا وَيُؤۡتِ مِن لَّدُنۡهُ
أَجۡرًا عَظِيمٗا ٤٠ فَكَيۡفَ إِذَا جِئۡنَا مِن كُلِّ أُمَّةِۭ بِشَهِيدٖ
وَجِئۡنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدٗا ٤١ يَوۡمَئِذٖ يَوَدُّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ وَعَصَوُاْ ٱلرَّسُولَ لَوۡ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضُ وَلَا يَكۡتُمُونَ
ٱللَّهَ حَدِيثٗا ٤٢ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ
سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي
سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغۡتَسِلُواْۚ وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوۡ جَآءَ
أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ
فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُمۡۗ
إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ٤٣ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ
ٱلۡكِتَٰبِ يَشۡتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّواْ ٱلسَّبِيلَ ٤٤

38 Ва Мо азобро инчунин барои касоне омада сохтаем, ки амволи хешро ба мақсади он ки мардум кори онҳоро дида, мадҳашон кунанд, харҷ месозанд ва онҳо ба Аллоҳ (ч) ва ба рӯзи охират имон намеоранд. Бешак, онҳоро пайравии Шайтон гумроҳ сохта аст. Ва ҳар ки ҳамдаму ҳамнафасаш Шайтон бошад, пас чӣ ҳамдаму ҳамнафаси бад аст.
39 Ва агар ин ҷамоа ба Аллоҳ (ч) ва рӯзи охират имони воқеӣ оранд ва аз амволи ба онҳо рӯзӣ намудаи Аллоҳ (ч) холисона, бидуни риёкорӣ харҷ созанд, чӣ зиён мебинанд?! Балки баръакс ин кор хайри маҳз аст. Ва Аллоҳ (ч) Донандаи онҳо аст. Аҳволашон аз Ӯ пӯшида нест ва ҳатман ба ҳар кас ҷазои босазо хоҳад дод.
40 Бешак, Аллоҳ (ч) Одил буда, нисбат ба бандагонаш камтарин ситамро раво намебинад, аз некиҳояшон ба андозаи мӯрчаи хурд кам намекунад ва ба бадиҳояшон чизеро зам намесозад. Ва агар некиашон ба андозаи мӯрчаи хурд бошад, подошашро аз фазлаш чанд баробар афзун мегардонад ва илова бар ин аз назди Худ подоши азим медиҳад.
41 Пас, вақте Мо дар охират паёмбари ҳар як умматро, ки бар умматонаш гувоҳӣ медиҳад, биёрем ва ту Муҳаммад (с)-ро ба сифати шоҳид бар умматонат биёрем, он гоҳ вазъи яҳуду насоро ва кофирони дигар чӣ гуна хоҳад буд?![1]
42 Бандагоне, ки ба Аллоҳ (ч) кофир шудаанд ва Паёмбарашро нофармонӣ кардаанд, дар рӯзи азими растохез орзӯи хок шудан ва ба замин яксон гаштанро мекунанд.[2] Ва онҳо рӯзи қиёмат аз Аллоҳ (ч) ҳеҷ амалашонро пинҳон намесозанд, чунки Аллоҳ (ч) бар забонашон мӯҳр мезанад ва аъзои баданашон бо изни Ӯ алайҳашон гувоҳӣ медиҳанд.
43 Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ч) имон овардаед ва аз Паёмбараш пайравӣ намудаед, дар ҳолати мастӣ намоз нагузоред то он ки ба худ биёед ва ба гуфтаҳои хеш сарфаҳм биравед. (**Ин ҳукм қабл аз ҳароми мутлақ гаштани нӯшидани шароб буд.**) Ва дар ҳолати ҷанобат намоз нахонед ва дар чунин ҳолат ба масҷид надароед то он ки ғусл кунед, магар он ки ҳамчун раҳгузар бе истодан аз он гузаред. Ва агар ба шумо бемории бирасад, ки истифода бурдани об номумкин гардад ё мусофир бошед ё касе аз шумо аз қазои ҳоҷат баргардад ва ё бо ҳамсаронатон омезиши ҷинсӣ кунед, пас об наёбед, дар чунин ҳолат қасди хоки пок намуда, аз он бар чеҳраҳо ва дастонатон масҳ бикашед. Ба дурустӣ ки Аллоҳ (ч) Афвкунандаи Омурзанда аст. Аз тақсиротатон мегузарад.
44 Эй Паёмбар, оё хислат ва мароми яҳудиҳоро, ки Аллоҳ (ч) ба онҳо ҳиссае аз илми Тавротро дода аст, намедонӣ?! Онҳо ҳидоятро бо залолат иваз мекунанд ва бар гумроҳсозии шумо мӯъминон аз роҳи Паёмбар (с) бағоят ҳарисанд ва мехоҳанд шумо низ ба роҳи каҷи онҳо равед.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Аз камоли адлу раҳмати Худо он аст, ки дар ҳаққи бандагонаш андактарин зулмро раво намебинад ва бо лутфу эҳсонаш аҷри некиҳояшонро чанд баробар бештар месозад;

2.Кофир дар рӯзи қиёмат аз шиддати даҳшати саҳнаи маҳшар ва бузургии уқубат орзӯи хок шуданро мекунад;

3.Ҷанобат монеи намоз ва истодан дар масҷид аст, аммо агар шахси ҷунуб бидуни истодан аз масҷид гузарад, боке надорад;

Худо ҳангоми набудани об ё тавони истифодаи онро надоштан бо машрӯъ сохтани таяммум ба бандагон осонӣ оварда аст.

---

1. Қайди яҳуду насоро ва дигар кофирон барои тавзеҳи бештари маънои ояти карима бо такя ба тафсирҳои муътабар аз ҷониби банда сурат гирифта аст. (**Мутарҷим**)

2. Маънои орзӯи онҳо аз ҷониби муфассирон ба чанд маъно тафсир шуда аст: **а)** Орзӯ мекунанд, ки кош монанди мурдагон зери хок дафн ва ба хок ҳамвор мешуданд; **б)** Орзӯ мекунанд, ки кош, дубора зинда намешуданд; **в)** Таманно мекунанд, ки кош, аслан халқ намешуданд. (**Мутарҷим**)

وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا ٤٥
مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُونَ
سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ وَرَٰعِنَا لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ
وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا
لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ فَلَا يُؤۡمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلٗا ٤٦ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا
مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا فَنَرُدَّهَا
عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ وَكَانَ أَمۡرُ
ٱللَّهِ مَفۡعُولًا ٤٧ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا
٤٨ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ
وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا ٤٩ ٱنظُرۡ كَيۡفَ يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ
وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا ٥٠ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ نَصِيبٗا
مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ
لِلَّذِينَ كَفَرُواْ هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا ٥١

(45) Ва эй мӯъминон, Аллоҳ (ч) душманонатонро аз шумо беҳтар медонад. Бинобар ин, оиди душманонатон ба шумо маълумот дода, адоваташонро ба шумо баён сохта аст. Ва Аллоҳ (ч) ба сифати Корсози шумо басанда аст, аз шарри душманон ҳифзатон мекунад ва Аллоҳ (ч) ба сифати Ёвари шумо басанда аст, аз дасиса ва озори онҳо нигоҳатон медорад ва пирӯзатон мегардонад.

(46) Баъзеи яҳудиҳо Каломи Худоро аз мавзеъҳои худ тағйир дода, онро ба маънои ғайри аслиаш таъвил мекунанд ва чун Расули Худо (с) онҳоро ба иҷрои коре амр кунад, ба ӯ мегӯянд: "**Суханатро шунидем ва амратро нофармонӣ кардем**", инчунин бо ришханд ба ӯ мегӯянд: "**Исмаъ ғайра мусмаъ**", яъне "**Он чи мегӯем, бишунав, дар ҳоле ки нашунида бошӣ**"[1] ва "**Роъино**" гуфта он гуна вонамуд мекунанд, ки гӯё мақсадашон аз ин ҷумла "**Ба он чи аз ту суол мекунем, гӯш кун**" аст, аммо ҳадафашон аз он ифодаи маънои "**Ту аҳмақ ҳастӣ**" буда, забонашонро дар гуфтани он ба мақсади дуои бад нисбат ба Расули Худо (с) ва таъна задани Ислом мепечанд.[2] Ва агар онҳо дар ивази "**Суханатро шунидем ва аз амрат итоат накардем**", "**Суханатро шунидем ва амратро иҷро кардем**" ва дар ивази "**Он чи мегӯем, бишунав, дар ҳоле ки нашунида бошӣ", "Он чи мегӯем, бишунав**" ва дар ивази "**Роъино**", "**Мунтазир шав, то суханатро бифаҳмем**" мегуфтанд, ин ба онҳо аз гуфтаҳояшон беҳтар ва ба адолат наздиктар буд. Зеро дар тарзи баёни дуюм одоби неки сазовори мақоми Ҷаноби Паёмбар (с) ба инобат гирифта шуда аст. Валекин Аллоҳ (ч) онҳоро ба сабаби куфрашон лаънат карда, аз раҳматаш ронда гардонид. Пас ҷуз теъдоди андакашон имони судманд намеоранд.

(47) Эй қавми яҳуду насоро, ки ба шумо Китоби Тавроту Инҷил дода шуда аст, ба Қуръони бар Паёмбар Муҳаммад (с) нозилкардаи Мо, ки тасдиқгари Тавроту Инҷили шумост, имон оред, пеш аз он ки аъзои дорои ҳисси дар чеҳраҳо мавҷуди чашм, гӯш, бинӣ, даҳон, абрӯ ва лабро маҳв созем, пас онҳоро ба тарафи пушташон гардонем ё пеш аз он ки соҳибонашонро аз раҳмати Хеш биронем, чунончи "**Ёрони шанбе**"-ро, ки рӯзи шанбе баъди манъшавии шикори моҳӣ дар рӯзи шанбе шикор карданд, лаънат намуда, аз раҳмати Худ дур гардонида, симои онҳоро ба сурати бӯзина табдил додем. Ва фармони Аллоҳ (ч) ҳатман воқеъшаванда аст.

(48) Бешак, Аллоҳ (ч) гуноҳи ба Ӯ шарик сохтани чизеро ҳаргиз намебахшад ва ба ҷуз ширку куфр дигар гуноҳонро барои ҳар ки хоҳад, бо фазлаш меомурзад ё бо адлаш ҳар киро хоҳад, ба андозаи маъсияташ азоб мекунад. Ва ҳар ки махлуқеро ба Аллоҳ (ч) шарик месозад, пас бегумон аз назди худ гуноҳи нобахшидании азиме бофта аст, ки агар ба ҳамин ҳол бимирад, гуноҳаш бахшида намешавад.

(49) Эй Паёмбар, оё касонеро, ки худ ва амалашонро мадҳу таҳсин мекунанд ва лофи беҳуда мезананд, намедонӣ?![3] Балки танҳо Аллоҳ (ч) бар ҳар ки аз бандагонаш хоҳад, таҳсин мехонад ва покаш мегардонад, чунки Ӯ аз розҳои дилҳо Огоҳ аст. Ва ҳеҷ гоҳ аз подоши аъмоли онҳо агарчи ба андозаи риштаи дохили донаи хурмо хурд ҳам бошад, кам ва ситам карда намешавад.

(50) Эй Паёмбар, бубин, ки онҳо бо худситоӣ чи тавр бар Аллоҳ (ч) дурӯғ мебофанд. Ва ҳамин корашон ба сифати гуноҳи ошкорсозандаи залолаташон басанда аст.

(51) Эй Паёмбар, оё ҳолати яҳудиҳоеро, ки Аллоҳ (ч) ба онҳо ҳиссае аз донишро дода аст, намедонӣ ва аз рафторашон тааҷҷуб намекунӣ?! Онҳо ба маъбудҳои ғайр аз Худо гирифтаашон имон меоранд ва бо мақсади хушомадгӯӣ дар бораи кофирони Қурайш мегӯянд; "**Инҳо аз мӯъминони асҳоби Муҳаммад (с) бештар ҳидоятёфта ҳастанд.**"

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Мададрасонӣ ва сарпарастии Худо ба мӯъминон онҳоро аз дигарон бениёз месозад;

2.Оятҳои карима бо зикри рафтори яҳудиҳо, аз қабили таҳрифи Каломи Худо, беодобӣ бо Паёмбар (с) ва ҳангоми пеш омадани масъалаҳои муҳокиматалаб бурдани ҳалли он қазияҳо ба сӯи ғайри шариат ҷиноятҳои онҳоро баён месозад;

3.Ширку куфр ду гуноҳи хатарноктарин ба ҳисоб мераванд ва ҳар ки бе тавба аз он ду бимирад, ҳаргиз бахшида намешавад, аммо мағфирати дигар гуноҳон ба иродаи Худо марбут аст.

1. Ин ҷумла эҳтимоли маънои мадҳ ва мазамматро дорад. Агар он ба маънои мадҳ тарҷума шавад, пас маънояш чунин аст: "**Суханамонро бишунав, дар ҳоле ки аз ҷониби мо каломи бароят нописандатро нашунида бошӣ**", вале агар ба маънои мазаммат баргардон шавад, дар ин сурат маънои ҷумлаи мазкур ин--гуна аст: "**Суханамонро бишунав, дар ҳоле ки аз ҷониби мо каломи бароят писандро нашунида бошӣ.**" Ҳадафи яҳудиҳо ҳамин маънои мазаммати он буд. (**Мутарҷим**)

2. Калима "**Роъино**" дар забони арабӣ эҳтимоли маънои "**Он чи аз ту мепурсем, гӯш кун**" ё "**Ба мо мӯҳлат бидеҳ, то суханатро бифаҳмем**" ва ё "**Ба мо назар кун**"-ро дорад ва низ он метавонад ба маънои ифодаи "**ҳамоқат**", яъне "**ту аҳмақ ҳастӣ**" истифода шавад. Яҳудиҳо ҳангоми гуфтугӯ бо Паёмбар (с) ҳамин навъ калимоти дорои маънои хубу бадро истифода мекарданд, вале қасдашон паҳлӯи бади он буд. (**Мутарҷим**)

3. Ривоят аст, ки гурӯҳе аз яҳуд тифлакони маъсуми худро гирифта, назди Расули Худо (с) омаданд ва гуфтанд: "**Оё ин тифлакон гуноҳе доранд?**" Паёмбар (с) ҷавоб доданд: "**Не, инҳо маъсуманд.**" Яҳудиҳо гуфтанд: "**Мо низ монанди ҳамин тифлакон ҳастем. Ҳар гуноҳе шаб содир кунем, рӯзона он бахшида мешавад ва ҳар гуноҳе рӯзона анҷом диҳем, шабона мағфират мешавад.**" (**Мутарҷим**)

أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَمَن يَلْعَنِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا ٥٢
أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ ٱلْمُلْكِ فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا ٥٣ أَمْ
يَحْسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ۖ فَقَدْ ءَاتَيْنَآ
ءَالَ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَٰهُم مُّلْكًا عَظِيمًا ٥٤
فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ بِهِۦ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ٥٥
إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ
جُلُودُهُم بَدَّلْنَٰهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ
عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٦ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ
جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ لَّهُمْ فِيهَآ
أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ٥٧ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ
أَن تُؤَدُّوا۟ ٱلْأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ ٱلنَّاسِ أَن
تَحْكُمُوا۟ بِٱلْعَدْلِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعًۢا
بَصِيرًا ٥٨ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَأُو۟لِى
ٱلْأَمْرِ مِنكُمْ ۖ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمْ
تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٥٩

نصف الحزب ٩

52 Ин ҷамоаи дорои чунин эътиқоди фосид касонеанд, ки Аллоҳ (ч) онҳоро лаънат намуда, аз раҳмати Хеш ронда аст. Ва Аллоҳ (ҷ) ҳар киро аз раҳматаш меронад, пас ҳаргиз барояш ёвареро, ки корҳояшро сомон диҳад, намеёбӣ.

53 Онҳо аз подшоҳӣ ҳеҷ саҳме надоранд. Пас агар аз подшоҳӣ саҳм медоштанд, ҳеҷ гоҳ аз он, ҳатто ба андозаи нуқтаи пушти донаи хурмо ба касе чизе намедоданд.

54 Балки онҳо ба Муҳаммад (с) ва ёронаш барои он ки Аллоҳ (ч) ба онҳо нубуввват, имон ва қудратмандӣ дода аст, ҳасад мебаранд. Чаро онҳо ба Муҳаммад (с) ва асҳобаш ҳасад мебаранд?! Набояд чунин кунанд, зеро Мо бегумон дар гузашта ба насли Иброҳим Китоб[1] ва он чи ғайри Китоб пайғом шуда буд, бахшида ва ба онҳо подшоҳии азим дода будем.

55 Пас баъзеи аҳли Китоб ба он чи Аллоҳ (ч) бар Иброҳим (а) ва паёмбарони аз наслаш падидомада фуруд овард, имон оварданд ва аз баъзеи дигарашон аз он чи Аллоҳ (ч) фуруд овард, рӯй гардониданд ва кофир шуданд. Онҳо дар баробари Китоб ва дини Муҳаммад (с) айнан чунин мавқеъ гирифтанд. Ва барои азоби кофирон оташи фурӯзони дӯзах басанда аст.

56 Бешак, касоне, ки ба оятҳои Мо кофир гаштаанд, ҳатман Мо онҳоро рӯзи қиёмат ба оташи аз ҳар сӯ иҳотакунанда ворид месозем. Ҳар вақт пӯстҳои баданашон пухта шавад, ғайри он дигар пӯстҳоро ба онҳо иваз мекунем, то пайваста азобро бичашанд. Бешак, Аллоҳ (ч) Зоти Ғолиби Мағлубнашавандаи дар тақдиру тадбираш Ҳаким аст.

57 Ва касоне, ки ба Аллоҳ (ч) имон оварда, аз Паёмбараш пайравӣ карда ва амалҳои шоиста анҷом додаанд, бегумон Мо онҳоро рӯзи қиёмат ба бӯстонҳое дохил мекунем, ки аз зери қасрҳои он рӯдҳо ҷорӣ мебошад, дар онҷо абадӣ мемонанд. Барои онҳо дар ҷаннат ҳамсарони аз ҳар палидӣ пок мавҷуд аст. Ва Мо онҳоро ба сояи ғафси доимӣ, ки дар он гармӣ ва сардӣ нест, ворид месозем.

58 Бешубҳа, Аллоҳ (ч) шуморо фармон медиҳад, ки амонатҳоро ба соҳибонашон бирасонед ва чун дар байни мардум доварӣ кардед, адолат кунед ва дар қазовати хеш ба ситамкорӣ роҳ надиҳед. Ҳамоно он чи Аллоҳ (ч) шуморо ба он панд медиҳад ва раҳнамоӣ мекунад, бағоят нек аст. Албатта, Аллоҳ (ч) Шунавандаи гуфторҳо, Бинандаи кирдорҳои шумо аст.

59 Эй аҳли имон, бо иҷрои дастурот Аллоҳ (ч)-ро итоат кунед ва Расулашро итоат кунед ва тобеъ ба фармонбардории Худову Расул аз амри фармонравоёнатон низ итоат намоед, ба шарти он ки шуморо ба маъсият фармон надиҳанд. Пас агар дар бораи чизе бо ҳам ихтилоф намудед, агар ба Аллоҳ (ч) ва рӯзи қиёмат имон доред, пас ҳалли онро ба сӯи Китоби Аллоҳ (ч) ва суннати Паёмбараш (с) баргардонед. Ин баргардонидани масъала ба сӯи Қуръону суннат барои шумо аз идома додани ихтилоф ва такя намудан бар раъйи хеш беҳтар ва фарҷоми нектар дорад.

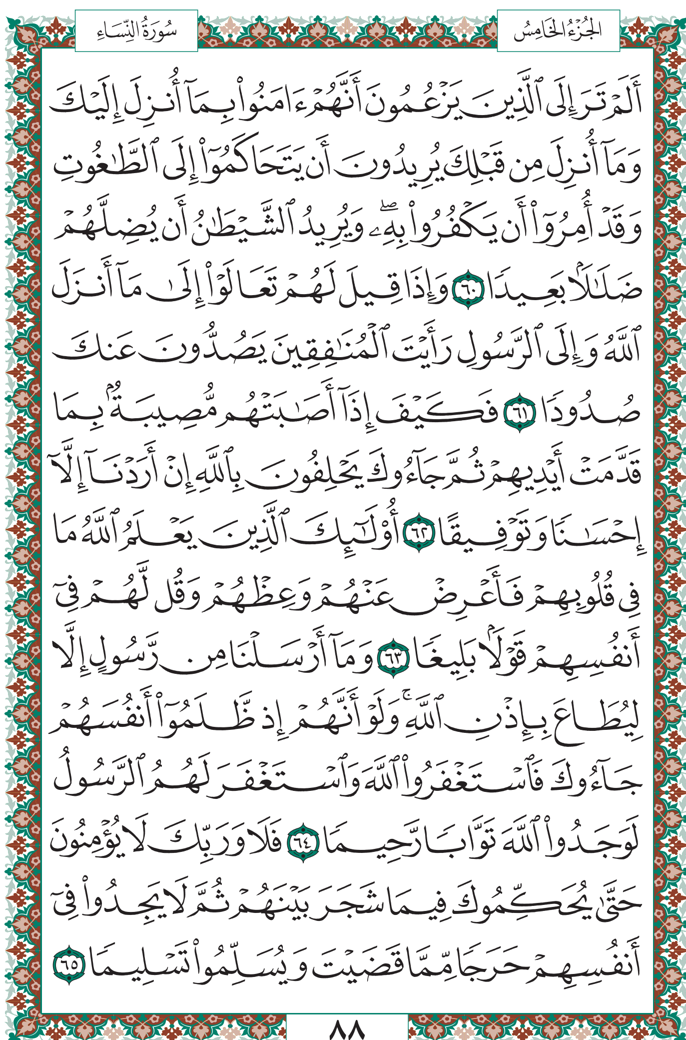
Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Аз бузургтарин сабабҳои куфри аҳли Китоб он аст, ки онҳо нисбат ба неъматҳои ба мӯъминон додашуда ба мисли нубувват ва қудратмандӣ ҳасад мебаранд;

2.Парвардигор мӯъминонро дастур медиҳад, ки худро бо ахлоқи ҳамидаи амонатдорӣ ва адолатпарварӣ ороста созанд;

3.Итоати фармонравоён то вақте ки ба маъсият амр накунанд ва ҳангоми ихтилоф бо мақсади тасдиқи амалии имон бозгашт ба ҳукми Қуръону суннат фарз мебошад.

1. Мурод ҷинси Китобҳои осмонӣ буда, Таврот, Инҷил, Забур ва ғайраро дарбар мегирад. (**Мутарҷим**)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ
ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ
اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ
صُدُودًا ﴿٦١﴾ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ بِمَا
قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا
إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا
فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِي
أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا
لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ
جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ
لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

(60) Эй Паёмбар, оё зиддияти байни қавлу амали мунофиқонро надидӣ!? Онҳо даъвои дурӯғ мекунанд, ки гӯё ба он чи бар ту ва он чи бар паёмбарони қабл аз ту фуруд оварда шуда аст, имон доранд, аммо мехоҳанд довариро дар ҳалли низоъҳои хеш ба сӯи ғайри шаръи Худо бибаранд ва ҳол он ки онҳо амр шудаанд, ки бояд ба довар қарор додани ғайри шаръи Худо кофир шаванд?! Ва Шайтон мехоҳад онҳоро аз роҳи рост гумроҳ ва дур созад, то дигар ҳидоят наёбанд.

(61) Ва эй Паёмбар, чун ба ин мунофиқон гуфта шавад: "**Ба сӯи ҳукми дар Китоби хеш нозилкардаи Аллоҳ (ч) ва ба сӯи Паёмбар (с) биёед, то дар байни шумо оиди қазияҳои ихтилофиатон доварӣ намояд**", онҳоро мебинӣ, ки комилан аз ту рӯй мегардонанд ва ба доварии ғайри шариатат рӯй мееоранд.

(62) Пас, чун ба мунофиқон ба сабаби гуноҳони содир кардаашон мусибат расад, сипас бо маъзаратхоҳӣ наздат омада, ба номи Аллоҳ (ч) савганд ёд мекунанд, ки: "**Қасам ба Аллоҳ, мо бо довар қарор додани ғайри ту дар қазияҳои баҳсталаби худ ҷуз эҳсон ва эҷоди созиш миёни тарафҳо чизеро намехостем.**" ҳолаташон чӣ гуна хоҳад буд?! Ҳол он ки онҳо дар даъвои хеш дурӯғгӯянд. Зеро эҳсони ҳақиқӣ он аст, ки банда дар ҳалли қазияҳои баҳсталаб қонуни Худоро довар гардонад.

(63) Ин тоифа касонеанд, ки он чи дар қалбашон аз нифоқу қасди бад пинҳон кардаанд, Аллоҳ (ч) онро медонад. Аз ин рӯ, мунофиқонро ба ҳолашон бигузор ва аз онҳо рӯй бигардон ва ҳукми илоҳиро ба онҳо бо ташвиқ ва бим додан баён соз ва ба онҳо қавли таъсирноки шадиде бигӯ, ки дар умқи қалбашон ҷойгир шавад.

(64) Ва Мо ҳеҷ паёмбареро нафиристодем, магар барои он ки дар он чи ба мардум фармон медиҳад, бо хосту тақдири Аллоҳ (ч) итоат шавад. Ва эй Паёмбар, вақте онҳо бо содир кардани маъсият бар ҷони хеш зулм карданд, агар дар ҳоли зинда буданат назди ту омада, ба гуноҳи худ эътироф карда, изҳори пушаймонӣ намуда, тавба кунанд ва аз Аллоҳ (ч) омурзиш хоҳанд ва ту аз Аллоҳ (ч) барояшон омурзиш хоҳӣ, бешак, Аллоҳ (ч)-ро бағоят Тавбапазири Меҳрубон меёбанд.

(65) Пас, воқеият он тавре нест, ки мунофиқон даъво доранд. Аллоҳ (ч) ба Зоти муқаддаси Худ савганд ёд карда мегӯяд: "**Эй Паёмбар, қасам ба Парвардигорат, онҳо мӯъмини воқеӣ намешаванд то он ки дар тамоми қазияҳои баҳсталаби дар байнашон рухдода туро дар ҳолати зинда буданат ва шаръи овардаатро баъди аз дунё гузаштанат довар қарор диҳанд, сипас ба довариат розӣ шуда, дар қалбашон оиди ҳукми содиркардаат эҳсоси тангдилӣ ва шубҳа пайдо накунанд ва бо зоҳиру ботин ба пуррагӣ таслим гарданд.**"

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Довар қарор додани ғайри шаръи Худо ва ба он розӣ шудан хилофи имон аст. Имони воқеӣ он аст, ки банда шаръи Худоро довар гирад, қалбаш ба натиҷаи қазовати он розӣ гашта, бо тамоми ҳастӣ дар баробари ҳукми содиршуда таслим шавад;

2.Розӣ нагаштан ба ҳукми шаръи Худо ва муқаддам гузоштани дигар довариҳо бар он аз ошкортарин сифоти мунофиқон аст;

3.Худо бандагонашро тарғиб мекунад, ки аз ҷоҳилону гумроҳон рӯй гардонида, насиҳатҳои таъсирбахш карда, онҳоро аз азоби илоҳӣ битарсонанд.

وَلَوۡ أَنَّا كَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ أَنِ ٱقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ أَوِ ٱخۡرُجُواْ مِن
دِيَٰرِكُم مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٞ مِّنۡهُمۡۖ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ فَعَلُواْ مَا يُوعَظُونَ
بِهِۦ لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَشَدَّ تَثۡبِيتٗا ٦٦ وَإِذٗا لَّأٓتَيۡنَٰهُم
مِّن لَّدُنَّآ أَجۡرًا عَظِيمٗا ٦٧ وَلَهَدَيۡنَٰهُمۡ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا
٦٨ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ
عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَۚ
وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقٗا ٦٩ ذَٰلِكَ ٱلۡفَضۡلُ مِنَ ٱللَّهِۚ وَكَفَىٰ
بِٱللَّهِ عَلِيمٗا ٧٠ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ خُذُواْ حِذۡرَكُمۡ
فَٱنفِرُواْ ثُبَاتٍ أَوِ ٱنفِرُواْ جَمِيعٗا ٧١ وَإِنَّ مِنكُمۡ لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ
فَإِنۡ أَصَٰبَتۡكُم مُّصِيبَةٞ قَالَ قَدۡ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيَّ إِذۡ لَمۡ أَكُن
مَّعَهُمۡ شَهِيدٗا ٧٢ وَلَئِنۡ أَصَٰبَكُمۡ فَضۡلٞ مِّنَ ٱللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن
لَّمۡ تَكُنۢ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُۥ مَوَدَّةٞ يَٰلَيۡتَنِي كُنتُ مَعَهُمۡ
فَأَفُوزَ فَوۡزًا عَظِيمٗا ٧٣ ۞ فَلۡيُقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ
يَشۡرُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِۚ وَمَن يُقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ
ٱللَّهِ فَيُقۡتَلۡ أَوۡ يَغۡلِبۡ فَسَوۡفَ نُؤۡتِيهِ أَجۡرًا عَظِيمٗا ٧٤

(66) Ва агар Мо бар онҳо[1] куштани якдигар ё аз сарзаминҳояшон берун шуданро фарз мегардонидем, ҷуз теъдоди андакашон касе ин фармонро иҷро намекард. Бинобар ин, бояд шукри Аллоҳ (ҷ)-ро ба ҷо оранд, ки онҳоро ба корҳои аз тавоношон берун ва машаққатовар мукаллаф насохта аст. Ва агар онҳо итоати Аллоҳ (ҷ)-ро, ки ба анҷоми он панд дода мешаванд, иҷро мекарданд, яқинан ин барояшон аз хилофкорӣ беҳтар буд ва имонашонро устувортар мегардонид.

(67) Ва он вақт Мо ба онҳо аз назди Хеш подоши бузург медодем.

(68) Ва ҳатман ба онҳо тавфиқи ҳидоят ба сӯи роҳи васлкунанда ба Худ ва ҷаннатро мебахшидем.

(69) Ва ҳар ки Аллоҳ (ҷ) ва Расулашро итоат кунад, пас ин гурӯҳи бандагони мутеъ ҳамроҳи он касоне аз паёмбарон ва сиддиқони дар тасдиқи дини паёмбарон ба камол расида ва шаҳидони роҳи Ҳақ ва бандагони дорои зоҳиру ботини солеҳ ҳастанд, ки Аллоҳ (ҷ) бо дохил шудани ин номбаршудагон ба ҷаннат нисбат ба онҳо инъом карда аст. Ва ин ҷамоаи ёдшуда дар ҷаннат чӣ рафиқони некӯянд.

(70) Ин подоши зикршуда лутфи Аллоҳ (ҷ) бар бандагонаш аст. Ва Аллоҳ (ҷ) ба сифати Донандаи аҳволашон басанда аст. Ӯ бегумон ба ҳар кас дар бадали амалаш ҷазои босазо медиҳад.

(71) Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ҷ) имон овардаед ва аз Паёмбараш пайравӣ намудаед, аз душманонатон бо истифода аз асбоби муқобили онҳо ёрирасон эҳтиёти хештанро бигиред, пас ба сӯи онҳо гурӯҳ-гурӯҳ берун шавед ё ба якҷоягӣ берун шавед. Интихоби яке аз ин ду ҳолати хуруҷи гурӯҳ-гурӯҳ ё дастаҷамъӣ вобаста ба манфиат ва зарба задан ба душман дар дасти шумост. Агар хуруҷи гурӯҳ-гурӯҳ фоидаи бештар дошта бошад, аз ин ва агар хуруҷи дастаҷамъӣ фоидаи бештар дошта бошад, аз хуруҷи дастаҷамъӣ истифода баред.

(72) Ва эй мусалмонон, яқинан аз миёни шумо мардуме ҳастанд, ки аз тарсӯӣ аз хориҷ шудан барои ҷангидан муқобили душман кундӣ ва сустӣ мекунанд ва дигаронро низ кунд ва суст мегардонанд. Манзур аз ин мардум мунофиқон ва шахсони дорои имони заифанд. Пас агар ба шумо куштор ё шикасте бирасад, ҳар якеи онҳо аз хушҳолии он ки солим монда аст, мегӯяд: "**Бешак, Аллоҳ (ҷ) бар ман лутф карда аст. Зеро бо онҳо дар набард ҳозир нашудам ва аз осеб эмин мондам.**"

(73) Ва эй мусалмонон, агар ба шумо бо пирӯзӣ ё ҷамъоварии ғанимат фазли Аллоҳ (ҷ) бирасад, он шахсе, ки аз ҷиҳод ақибнишинӣ карда буд, гӯё аз зумраи шумо набуда аст ва миёни шумо ва ӯ ҳеҷ гоҳ муҳаббату дӯстӣ вуҷуд надошта аст, ки мегӯяд: "**Эй кош, ман низ дар ин набард бо мӯъминон мебудам, пас бо иштирок карданам ба монанди онҳо ба комёбӣ ва зафармандии азим мерасидам.**"

(74) Пас, бояд дар роҳи Аллоҳ (ҷ) холисона он мӯъминони содиқе биҷанганд, ки зиндагонии дунёро аз сабаби рағбат надоштан ба он бо зиндагонии абадии охират иваз мекунанд, зеро онҳо ҳамеша муштоқи охиратанд. Ва ҳар ки дар роҳи Аллоҳ (ҷ) холисона меҷангад, пас кушта шуда, шаҳид мешавад ё алайҳи душман пирӯз мегардад, Мо бегумон ба ӯ подоши азими ҷаннат ва ризои Худро медиҳем.

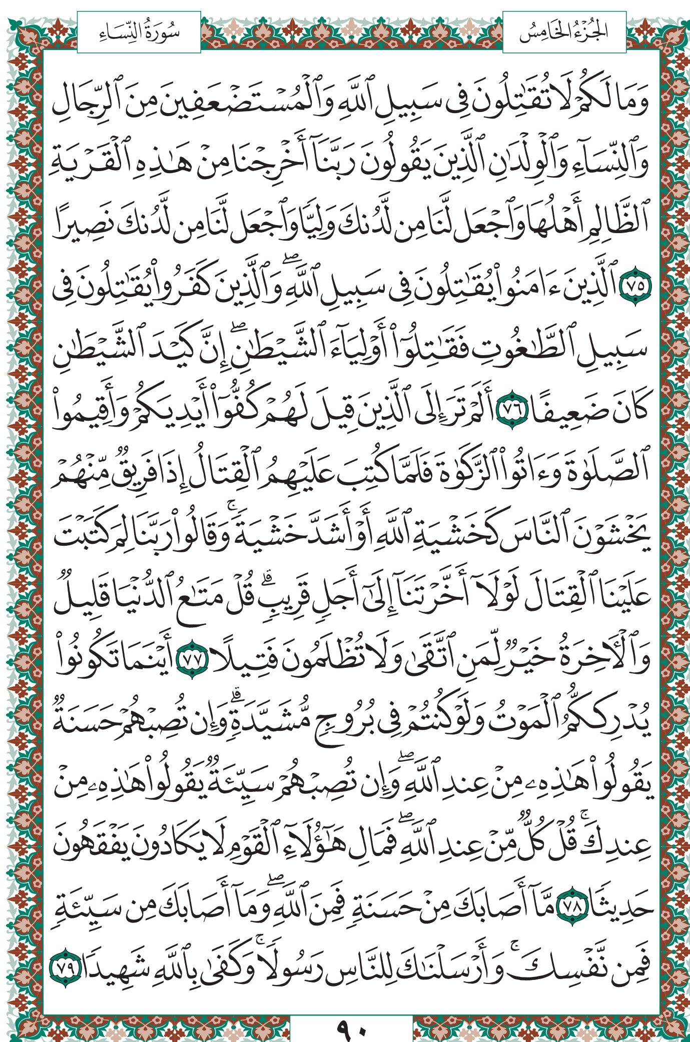
Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Иҷрои амалҳои шоиста аз муҳимтарин сабабҳои устуворӣ дар дин аст;

2.Бояд бо истифодаи асбоби ҷангӣ аз шарри душман боэҳтиёт буд, аммо эҳтиёткорӣ маънои онро надорад, ки аз набард ақибнишинӣ карда шавад;

3.Худо мӯъминонро аз сустӣ ва камҳаракатӣ дар роҳи ҷиҳод ва дигаронро беҳаракат сохтан барҳазар медорад. Зеро ҷиҳод аз бузургтарин роҳҳои иззати мусалмонон ва манъи забардастии душманон аст.

1. Яъне, бар мунофиқон ё умуман бар мардум. Аҳли тафсир оиди ҷои бозгашти замири "علـيهم" ин ду қавлро зикр кардаанд. Қавли якум аз Ибни Аббос (р) ва Муҷоҳид ибни Ҷабр (р) ривоят шуда аст. (**Мутарҷим**)

75 Ва эй мӯъминон, шуморо аз ҷангидан дар роҳи Аллоҳ (ч) ба мақсади баланд бардоштани калимаи Ҳақ ва раҳонидани мардон ва занон ва кӯдакони нотавон, ки дуо карда мегӯянд: “**Эй Парвардигори мо, моро аз сарзамини Макка, ки аҳли он бо ширк овардан ба Ту ва даст дарозӣ ба бандагонат золиманд, берун кун ва барои мо аз назди Худ касеро қарор бидеҳ, ки корамонро бо ҳифзу ҳимоят сарпарастӣ кунад ва бароямон мададрасоне қарор бидеҳ, ки аз мо зарарро бартараф намояд.**” чӣ манъ мекунад?!

76 Мӯъминони содиқ холисона дар роҳи Аллоҳ (ч) меҷанганд ва кофирон дар роҳи маъбудҳояшон меҷанганд. Пас муқобили ёварони Шайтон биҷангед. Агар шумо муқобилашон бо сидқу ихлос биҷангед, мағлубашон мекунед, чунки макри Шайтон бағоят нотавон буда, ба бандагони таваккулкунанда зараре намерасонад.

77 Эй Паёмбар, магар ҳолати баъзеи ёронатро намедонӣ, ки онҳо дар бораи фарз гаштани ҷиҳод пурсиданд, пас дар ҷавобашон гуфта шуд: “**Дастонатонро аз ҷанг нигоҳ доред ва намозро барпо кунед ва закоти молатонро пардозед.**” Ин рухдод қабл аз фарз шудани ҷиҳод буд. Пас чун ба Мадинаи Мунаввара ҳиҷрат карданд ва Ислом дорои иззат гашта, ҷиҳод бар онҳо фарз гардонида шуд, ин ҳукм барои баъзеашон душвор омада, аз мардум монанди аз Худо тарсидан ё аз он ҳам сахттар метарсиданд. Ва гуфтанд: “**Эй Парвардигори мо, чаро муқобили душман ҷангиданро бар мо фарз кардӣ? Чаро онро то як муддати наздик ба таъхир нагузоштӣ, то аз лаззатҳои дунё баҳраманд шавем.**” Эй Паёмбар, ба онҳо бигӯ: “**Матои дунё ҳар чи бошад, андаки фаношаванда аст. Ва охират барои касе, ки бо иҷрои дастурот аз азоби Аллоҳ (ч) метарсад, беҳтар аст, зеро неъматҳои он абадӣ ва безаволанд. Ва аз амалҳои шоистаи шумо, ҳатто ба андозаи риштаи дохили донаи хӯрмо кам намешавад ва мавриди зулм қарор намегиред.**”

78 Ҳар куҷо бошед ва лав дар қасрҳои мустаҳками дур аз майдони набард ҳам қарор дошта бошед, чун мӯҳлати марг фаро расад, он домангиратон мегардад Ва агар ба ин мунофиқон некии фараҳбахш ба мисли фарзанду рӯзӣ бирасад, мегӯянд: “**Ин аз назди Аллоҳ (ч) аст.**” Ва агар ба онҳо дар фарзанд ва рӯзиашон сахтӣ бирасад, аз Паёмбари Аллоҳ фоли бад гирифта мегӯянд: “**Ин ҳолати бад ба сабаби ту ба мо расида аст.**” Эй Паёмбар, дар ҷавобашон тоифа бигӯ: “**Ҳамаи ҳолатҳои осонӣ ва сахтӣ бо қазову қадари Аллоҳ (ч) аст.**” Модом ки чунин аст, пас гӯяндагони ин гуна суханҳоро чӣ шуда аст, ки қариб сухани ба онҳо гуфтаи туро намефаҳманд.

79 Эй фарзанди Одам, он чи аз фарзанд ва рӯзӣ, ки хушҳолат месозад, ба ту бирасад, пас он аз сӯи Аллоҳ (ч) буда, бо неъматҳои Худ бар ту лутф карда аст. Ва он чи аз бадӣ ба фарзанд ва ризқат бирасад, пас он ба сабаби гуноҳи содир намудаи туст. Ва эй Паёмбар, Мо туро ба сӯи тамоми мардум ба ҳайси фиристодаи Хеш равон кардем, то ба онҳо паёми илоҳиро бирасонӣ. Ва Аллоҳ (ч) бо овардани бурҳонҳои қотеъ ба сифати Шоҳиди сидқи нубуввати ту басанда аст.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Ба мақсади ғолиб гаштани Ислом ва нусрати шахсони нотавон ҷангидан дар роҳи Худо фарз буда, тарс, тарсӯӣ ва эътироз бар аҳкоми Ӯ зишт ва ноҷоиз аст;

2.Сарои охират барои парҳезкорон аз дунё ва лаззату шаҳватҳои фаношавандаи он беҳтар аст;

3.Некию бадӣ ҳама бо қазои Худо сурат мегирад. Гоҳо Худо дар дунё бандаро бо баъзеи сабабҳо, аз қабили маъсият ба душворӣ мубтало месозад.

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ
عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا ٨٠ وَيَقُولُونَ طَاعَةٞ فَإِذَا بَرَزُواْ مِنۡ عِندِكَ
بَيَّتَ طَآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ غَيۡرَ ٱلَّذِي تَقُولُۖ وَٱللَّهُ يَكۡتُبُ مَا يُبَيِّتُونَۖ
فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا
٨١ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَۚ وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ
لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا ٨٢ وَإِذَا جَآءَهُمۡ أَمۡرٞ مِّنَ ٱلۡأَمۡنِ
أَوِ ٱلۡخَوۡفِ أَذَاعُواْ بِهِۦۖ وَلَوۡ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ
مِنۡهُمۡ لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسۡتَنۢبِطُونَهُۥ مِنۡهُمۡۗ وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ
عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ لَٱتَّبَعۡتُمُ ٱلشَّيۡطَٰنَ إِلَّا قَلِيلٗا ٨٣
فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَۚ وَحَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ
عَسَى ٱللَّهُ أَن يَكُفَّ بَأۡسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأۡسٗا
وَأَشَدُّ تَنكِيلٗا ٨٤ مَّن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةً حَسَنَةٗ يَكُن لَّهُۥ
نَصِيبٞ مِّنۡهَاۖ وَمَن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةٗ سَيِّئَةٗ يَكُن لَّهُۥ كِفۡلٞ مِّنۡهَاۗ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقِيتٗا ٨٥ وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٖ فَحَيُّواْ
بِأَحۡسَنَ مِنۡهَآ أَوۡ رُدُّوهَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَسِيبًا ٨٦

80 Ва ҳар ки Паёмбари Худоро бо иҷрои амр ва парҳез аз наҳӣ итоат кунад, пас бегумон аз Аллоҳ (ч) итоат карда аст. Ва эй Паёмбар, ҳар ки аз итоати ту рӯй гардонад, ғамгин машав, зеро Мо туро барои он нафиристодаем, ки нозир ва нигаҳбони корҳои ин тоифа бандагон бошӣ.

81 Ва мунофиқон ба ту бо забон мегӯянд: “**Фармонатро итоат мекунем.**” Пас чун аз наздат берун шаванд, як иддае аз онҳо он чиро бароят ошкор кард, ба таври махфӣ бар хилофи он чораҷӯӣ мекунад. Ва Аллоҳ (ч) он чи чораҷӯӣ мекунанд, медонад ва дар ивази дасисаҳои омода кардаашон ҷазояшон медиҳад. Аз ин сабаб ба онҳо таваҷҷӯҳ макун, зеро ба ту зарар расонда наметавонанд ва корҳоятро ба Аллоҳ (ч) ҳавола намуда, танҳо ба Ӯ таваккул намо. Ва Аллоҳ (ч) ба сифати Корсоз басанда аст, ки дар тамоми корҳоят ба Ӯ эътимод кунӣ.

82 Чаро ин ҷамоа дар бораи Қуръон андеша намекунанд ва онро намехонанд, то барояшон собит гардад, ки дар ин Китоб ҳеҷ навъи ихтилоф дар маъно ва ноҳамворӣ дар ҳукм вуҷуд надошта, он бегумон Китоби барҳақ аст. Ва агар ин Қуръон аз назди ғайри Аллоҳ (ч) мебуд, онҳо ҳатман дар аҳкомаш ноҳамворӣ ва дар маъноҳояш ихтилофи зиёд меёфтанд.

83 Ва чун ба мунофиқон хабари коре, ки марбут ба эминӣ ва хушҳолӣ ё тарс ва андӯҳи мусалмонон аст, биёяд, зуд онро ифшо ва паҳн месозанд. Ва агар сабр намуда, онро ба сӯи Расули Худо (с) ва хирадмандон, донишмандон, носеҳон бармегардониданд, бешак, аз байни онҳо аҳли назар ва истинбот бо он хабар чӣ кор карданро дарк мекарданд, ки оё нашр шавад ва ё махфӣ монад. Ва эй аҳли имон, агар лутфи Аллоҳ (ч) ба воситаи Ислом ва раҳматаш ба воситаи Қуръон бар шумо намебуд, ки аз бемориҳои маънавии мунофиқон наҷотатон дода аст, яқинан шумо ба ҷуз шумораи андак аз васвасаҳои Шайтон пайравӣ мекардед.

84 Модом ки чунин аст, пас эй Паёмбар, дар роҳи Аллоҳ (ч) бо мақсади баланд бардоштани дини илоҳӣ биҷанг. Аз ту оиди дигарон пурсида намешавад, зеро ту танҳо ба он мукаллаф шудаӣ, ки худро бар ҷангидан дар роҳи Аллоҳ (ч) водор намоӣ. Ва мӯъминонро бар ҷангидан дар роҳи Аллоҳ (ч) тарғиб кун. Шояд Аллоҳ (ч) бо ҷангидани шумо нерӯи кофиронро бартараф ва манъ созад ва қувваи Аллоҳ (ч) шадидтар ва уқубаташ сахттар аст.

85 Ҳар ки барои ҷалби некӣ ба дигарон саъй мекунад, аз подоши он некӣ ҳиссае аз ӯ мешавад ва ҳар ки барои ҷалби бадӣ ба дигарон талош менамояд, аз гуноҳи он бадӣ қисмате аз ӯ мегардад. Ва Аллоҳ (ч) бар ҳар коре, ки инсон анҷом медиҳад, Шоҳид буда, дар бадалаш ҷазои муносиб хоҳад дод. Ҳар ки аз шумо дар ҳосилшавии хайр сабаб шавад, як ҳиссаи савобашро аз худ мекунад ва ҳар ки сабабгори эҷоди бадӣ гардад, як ҳиссаи гуноҳашро бар зиммаи хеш мегирад.

86 Ва вақте касе ба шумо салом диҳад, пас дар ҷавоб саломи аз он беҳтар бидиҳед ё саломашро бо посухи монанд баргардонед. Албатта, ҷавоби беҳтар додан ба салом фазилати зиёдтар дорад. Бешак, Аллоҳ (ч) бар ҳар амали шумо Нигаҳбон аст.[1] Ба шумо дар ивази амалҳоятон ҷазои сазовор хоҳад дод.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

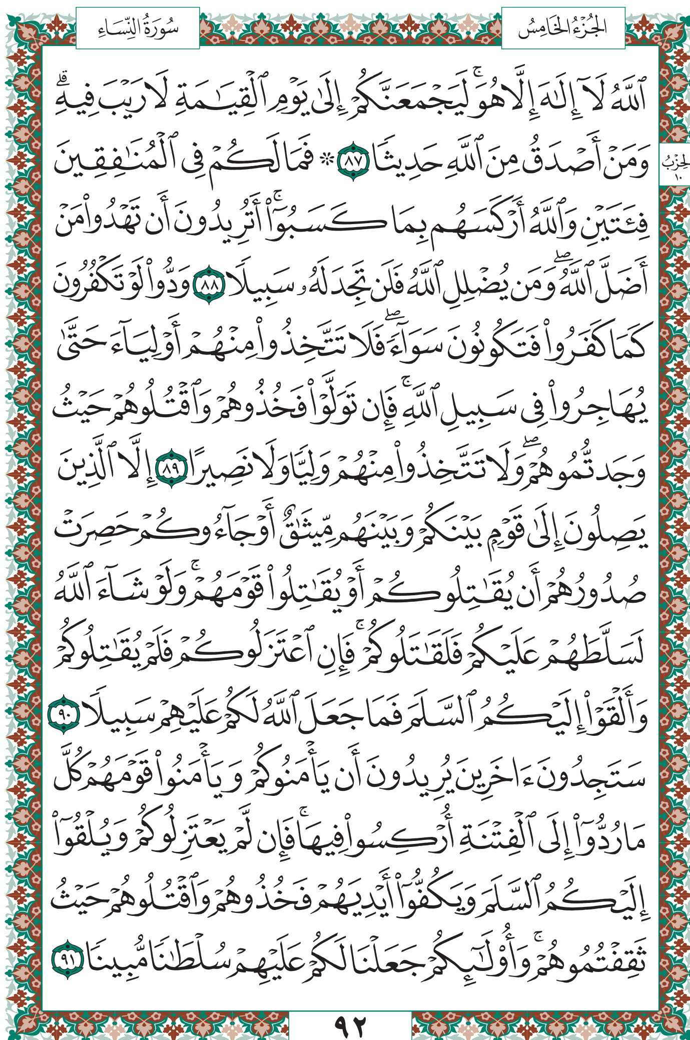
1.Андешидан оиди Қуръони карим яқини касро дар бораи он ки ин Китоб аз ҷониби Худо омада, аз зиддият холӣ аст, ба вуҷуд меорад. Аз ин роҳ бузургии аҳкоми он низ ошкор мешавад;

2.Нашри ахборе, ки амнияти мусулмононро барҳам зада, дар байни онҳо фазои тарсу ваҳшатро эҷод месозад, раво нест;

3.Сухан дар бораи масоили ҷиддӣ ва умури оммаи мусалмонон бояд аз ҷониби донишмандон ва фармонравоён содир шавад;

4.Шафоате, ки аз гуноҳу дастдарозӣ нисбат ба ҳуқуқи аҳли имон холӣ аст, ҷоиз ва шафоатхоҳӣ бар гуноҳ ҳаром мебошад.

1. Муҷоҳид ибни Ҷабр (р) вожаи “**حسيب**”-ро ба маънои “**حفيظ**” – “**Нигаҳбон**” тафсир карда аст. (**Мутарҷим**)

الجُزْءُ الخَامِسُ — سُورَةُ النِّسَاءِ

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ
وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا ٨٧ ۞ فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ
فِئَتَيْنِ وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا۟ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَهْدُوا۟ مَنْ
أَضَلَّ ٱللَّهُ ۖ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا ٨٨ وَدُّوا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ
كَمَا كَفَرُوا۟ فَتَكُونُونَ سَوَآءً ۖ فَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ أَوْلِيَآءَ حَتَّىٰ
يُهَاجِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
وَجَدتُّمُوهُمْ ۖ وَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ٨٩ إِلَّا ٱلَّذِينَ
يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ أَوْ جَآءُوكُمْ حَصِرَتْ
صُدُورُهُمْ أَن يُقَٰتِلُوكُمْ أَوْ يُقَٰتِلُوا۟ قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ
لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَٰتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ ٱعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ
وَأَلْقَوْا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ٩٠
سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا۟ قَوْمَهُمْ كُلَّ
مَا رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا۟ فِيهَا ۚ فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوٓا۟
إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ وَيَكُفُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
ثَقِفْتُمُوهُمْ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا ٩١

الحزب ١٠

٩٢

(87) Аллоҳ (ч), ҷуз Ӯ маъбуди барҳаққи дигар нест, ҳамоно Ӯ ҳамаи шуморо аз аввал то охир рӯзи қиёмат, ки дар вуқӯи он шубҳае нест, барои бозпурсӣ ва додани ҷазои аъмол ҷамъ месозад. Ва касе аз Аллоҳ (ч) ростқавлтар нест.

(88) Пас эй мӯъминон, шуморо чӣ шуда аст, ки дар бораи муомила бо мунофиқон ба ду гурӯҳ ҷудо шудаед?! Як гурӯҳ мегӯянд, муқобили мунофиқон ҷангидан дуруст аст, чунки онҳо кофиранд ва як гурӯҳи дигаратон онҳоро мӯъмин ҳисобида, алайҳашон ҷангиданро нодуруст медонанд. Шумо набояд оиди мунофиқон ихтилоф кунед. Ва Аллоҳ (ч) онҳоро ба сабаби амалашон ба куфру залолат баргардонида аст. Оё мехоҳед касеро ҳидоят кунед, ки Аллоҳ (ч) ӯро аз роҳи рост гумроҳ сохта, тавфиқи ҳидоят надода аст?! Ва Аллоҳ (ч) ҳар киро гумроҳ созад, пас ҳаргиз барои он банда роҳи ҳидоятеро намеёбӣ.

(89) Мунофиқон он гуна ки худ кофир шудаанд, орзӯ доранд, ки шумо низ ба Китоб ва Паёмбаратон кофир гардед, пас бо онҳо дар куфр яксон шавед. Модом ки чунин аст, пас аз байни онҳо ба сабаби адоваташон ҳеҷ касро дӯст нагиред то он ки дар роҳи Аллоҳ (ч) барои истоти далели имонашон аз сарзамини ширк ба сарзаминҳои исломӣ ҳиҷрат кунанд. Пас агар онҳо аз ҳиҷрат ё аз ошкор сохтани имон рӯй гардонанд ва бар ҳолати хеш боқӣ монанд, пас онҳоро бигиред ва ҳар куҷо онҳоро ёфтед, ба қатл расонед ва аз байни онҳо на дӯст ва на мададрасонеро ба мақсади он ки дар корҳо ёриатон диҳанд ва зидди душман кӯмакатон расонанд, нагиред, -

(90)- магар мунофиқони пайвастшуда ба қавме, ки миёни шумо ва он қавм оиди тарки ҷанг паймон баста шуда аст ё он аҳли нифоқе, ки назди шумо омадаанд, дар ҳоле ки дилашон аз ҷангидан муқобили шумо ё қавмашон танг аст. На бар зидди шумо ҷангидан мехоҳанд ва на бар зидди қавмашон. Ва агар Аллоҳ (ч) мехост, онҳоро бар шумо мусаллат мегардонид, пас бо шумо меҷангиданд. Бинобар ин, офияти бахшидаи илоҳиро бипазиред ва бо роҳи куштор ва асир гирифтан ба онҳо дастарозӣ накунед. Пас агар онҳо аз шумо худро канор гирифта, муқобилатон наҷанганд ва ба шумо таслим шуда, мусолиҳа намуда, ҷангро канор гузоранд, дар ин сурат Аллоҳ (ч) бароятон алайҳи онҳо роҳи куштан ё асир гирифтанро қарор надода аст.

(91) Эй мӯъминон, бешубҳа, шумо тоифаи дигаре аз мунофиқонро меёбед, ки дар наздатон худро мӯъмин нишон медиҳанд, то аз шумо эмин бимонанд ва назди қавми кофирашон куфри худро ошкор месозанд, то ҳангоми сӯяшон баргаштан аз онҳо низ эмин бимонанд. Ҳар вақт онҳо ба куфру ширк фаро хонда шаванд, бо бадтарин сурат дар он воқеъ мешаванд. Пас агар ин тоифаи аҳли нифоқ муқобилатон набардро канор нагузоранд ва ба шумо таслим нашаванд ва мусолаҳа накунанд ва дасташонро аз шумо боз надоранд, пас онҳоро бигиред ва ҳар куҷо онҳоро ёфтед, ба қатлашон расонед. Ва Мо барои шумо алайҳи ин ҷамоаи аҳдшикани маккор оиди гирифтан ва куштанашон ҳуҷҷати равшан қарор додаем.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Махфӣ будани ҳоли мунофиқон боиси мегардад, ки мӯъминон дар бораи ҳукми муомила бо онҳо ихтилофи назар намоянд;

2.Оятҳои муборака вобаста ба аҳвол ва тақозои манфиат тарзи бо мунофиқон муомила карданро баён карда аст;

3.Худдорӣ аз озори шахси безарар аз адолати Ислом аст;

4.Ҷиҳоди роҳи Худо мунофиқонро ошкор месозад, чунки онҳо аз ин гуна набард бо сохтани баҳонаҳои ғайри воқеӣ ақибнишинӣ мекунанд.

---

1. Бар асоси таҳлили наҳви арабӣ вожаи “**Аллоҳ**” мубтадо ва “**Ло илоҳа иллаллоҳ**” хабари он аст. Агарчи дар тафсирҳои марбут ба паҳлӯи наҳвии Қуръони карим таҳлили дуюми ҷумлаи мазкур омада аст, аммо камина дар тарҷумаи боло ба хотири осонӣ барои хонандагон таҳлили якумро баргузидам. (**Мутарҷим**)

2. Қайди “**аз ҳиҷрат ё аз ошкор сохтани имони хеш**” барои возеҳ гаштани маъно бо такя ба тафсири Имом Байзовӣ (р) аз иловаҳои банда аст. (**Мутарҷим**)

وَمَا كَانَ لِمُؤۡمِنٍ أَن يَقۡتُلَ مُؤۡمِنًا إِلَّا خَطَـٔٗاۚ وَمَن قَتَلَ
مُؤۡمِنًا خَطَـٔٗا فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ مُّؤۡمِنَةٖ وَدِيَةٞ مُّسَلَّمَةٌ
إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦٓ[1] إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُواْۚ فَإِن كَانَ مِن قَوۡمٍ عَدُوّٖ
لَّكُمۡ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ مُّؤۡمِنَةٖۖ وَإِن كَانَ
مِن قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞ فَدِيَةٞ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ
أَهۡلِهِۦ وَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ مُّؤۡمِنَةٖۖ فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ فَصِيَامُ
شَهۡرَيۡنِ مُتَتَابِعَيۡنِ تَوۡبَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَكَانَ ٱللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿٩٢﴾ وَمَن يَقۡتُلۡ مُؤۡمِنٗا مُّتَعَمِّدٗا
فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدٗا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ
وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمٗا ﴿٩٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ وَلَا تَقُولُواْ
لِمَنۡ أَلۡقَىٰٓ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسۡتَ مُؤۡمِنٗا تَبۡتَغُونَ
عَرَضَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٞۚ
كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبۡلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ
فَتَبَيَّنُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا ﴿٩٤﴾

(92) Ва барои ҳеҷ мӯъмине намесазад, ки мӯъминеро ба қатл расонад, магар он ки ин кор аз ҷониби вай ба сурати хато содир шавад. Ва ҳар ки мӯъминеро ба сурати хато бикушад, пас бар қотил ба сифати каффора озод кардани ғуломи боимон ва бар хешовандони меросбараш супоридани хунбаҳо ба ворисони мақтул воҷиб мегардад, магар он ки ворисони мақтул аз баҳри хунбаҳо гузаранд, дар ин сурат хунбаҳо соқит мешавад. Пас агар мақтул аз қавме бошад, ки он қавм бо шумо душманӣ дошта, муқобилатон дар ҳолати пайкоранд ва ҳол он ки худи мақтул мӯъмин аст, дар ин сурат бар қотил озод кардани ғуломи боимон воҷиб мебошад, аммо ҷазои хунбаҳо надорад. Ва агар мақтул мӯъмин набошад, лекин аз қавме бошад, ки байни шумо ва онҳо ба мисли аҳли зимма аҳду паймон мавҷуд аст, дар чунин сурат бар хешовандони меросбари қотил супоридани хунбаҳо ба ворисони мақтул ва бар худи қотил ба сифати каффораи гуноҳаш озод кардани ғуломи боимон воҷиб аст. Пас агар қотил барои озод сохтан ғулом наёбад ё қудрати пардохти маблағи онро надошта бошад, бар вай ду моҳ паёпай рӯза гирифтан воҷиб аст, то Аллоҳ (ч) тавбаи ӯро аз гуноҳи содиркардааш бипазирад. Ва Аллоҳ (ч) Донандаи аъмолу мақсадҳои бандагон буда, дар аҳком ва чорасозӣ бағоят Ҳаким аст.
(93) Ва ҳар ки мӯъминеро қасдан ба ноҳақ бикушад, пас ҷазои он қотил даромадани дӯзах буда, дар онҷо абадӣ мемонад ва Аллоҳ (ч) бар вай хашм гирифта, ӯро аз раҳматаш ронда ва барояш аз сабаби содир намудани чунин гуноҳи бузург азоби азимро омода кардааст.
(94) Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ч) имон овардаед ва аз Паёмбараш пайравӣ кардаед, чун дар роҳи Аллоҳ (ч) бо мақсади ҷиҳод берун шавед, пас дар бораи касе, ки муқобилаш меҷангед, таҳқиқ кунед ва ба он касе, ки бароятон аломати нишондиҳандаи исломашро ошкор сохт “**Ту мусалмон нестӣ, балки аз тарси молу ҷонат худро мусалмон вонамуд месозӣ**” нагӯед ва ин гуна даъвои бепояро дар қатлаш ҳуҷҷат қарор надиҳед, ҳол он ки бо қатли он шахс, ба монанди моли ғанимат матои ночизи ҳаёти дунёро мехоҳед. Пас назди Аллоҳ (ч) ғаниматҳои зиёди аз матои дунё беҳтар ва бузургтар мавҷуд аст. Шумо низ қабл аз ин мисли ҳамин шахси имонашро аз қавмаш пинҳондошта будед, пас Аллоҳ (ч) бо Ислом бар шумо инъом карда, рехтани хунатонро ноҷоиз гардонид. Пас андеша ва таҳқиқ кунед. Ҳамоно Аллоҳ (ч) аз он чи мекунед, Бохабар аст. Камтарин коратон аз Ӯ пӯшида намемонад ва ба шумо дар бадали ҳар як кор подоши сазовор медиҳад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Қуръони карим нисбат ба ҷони мӯъмин арҷгузорӣ карда, аз беэҳтиромӣ дар ҳаққи он манъ намуда, дар баробари аз байн бурданаш сахттарин уқубатро муқаррар сохтааст;

2.Аз ақидаи аҳли суннат ва ҷамоат он аст, ки шахси қотил дар дӯзах абадӣ намемонад, балки онҷо ба муддати тӯлонӣ истода, оқибат бо лутфу раҳмати Худо берун мешавад;

3.Дар ҷиҳод таҳқиқи масоил ва парҳез аз шитобкорӣ оиди ҳукми мардум фарз аст, то нисбат ба бегуноҳе зулм сурат нагирад.

1. Дубора зикри фармони таҳқиқ барои ифодаи таъкид аст. (**Мутарҷим**)

لَّا يَسْتَوِي ٱلْقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُوْلِي ٱلضَّرَرِ وَٱلْمُجَٰهِدُونَ
فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ
ٱلْمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً
وَرَحْمَةً وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ
ظَالِمِيٓ أَنفُسِهِمْ قَالُواْ فِيمَ كُنتُمْ قَالُواْ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي ٱلْأَرْضِ
قَالُوٓاْ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً فَتُهَاجِرُواْ فِيهَا فَأُوْلَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ
جَهَنَّمُ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ
وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾
فَأُوْلَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ ۞ وَمَن
يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ يَجِدْ فِي ٱلْأَرْضِ مُرَٰغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَن
يَخْرُجْ مِنۢ بَيْتِهِۦ مُهَاجِرًا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ يُدْرِكْهُ ٱلْمَوْتُ فَقَدْ
وَقَعَ أَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي
ٱلْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَقْصُرُواْ مِنَ ٱلصَّلَوٰةِ إِنْ خِفْتُمْ
أَن يَفْتِنَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِنَّ ٱلْكَٰفِرِينَ كَانُواْ لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿١٠١﴾

ربع الحزب ١٠

(95) Мӯъминони аз ҷиҳод нишастае, ки мисли нобиноён ё беморон маъзур нестанд, бо мӯъминоне, ки бо амволашон ва ҷонҳояшон ҷиҳод мекунанд, баробар намебошанд. Аллоҳ (ҷ) дараҷаи мӯъминони бо амволашон ва ҷонашон ҷиҳодкунандаро бар мӯъминони аз ҷиҳод нишаста бештар сохтааст. Ва Аллоҳ (ҷ) ба ҳар ду гурӯҳи муҷоҳидон ва мӯъминони маъзур аҷри некӯи сазоворро ваъда додааст. Ва Аллоҳ (ҷ) муҷоҳидонро бо подоши азим бар нишастагон бартарӣ бахшидааст.

(96) Аллоҳ (ҷ) муҷоҳидонро бо додани дараҷаҳои зиёд аз сӯяш ва омурзиши гуноҳон ва раҳмат намудан аз бандагони дар ҷиҳод ширкат накарда бартар гардонидааст. Ва Аллоҳ (ҷ) ба бандагонаш Бахшандаи Меҳрубон аст.

(97) Бешак, касонеро, ки фариштагон мемиронанд, ҳол он ки онҳо бо тарки ҳиҷрат аз диёри куфр ба диёри исломӣ бар ҷонашон ситам кардаанд, вақти қабзи рӯҳашон бо сарзаниш мегӯянд: “**Дар дунё дар кадом ҳолат қарор доштед? Аз мушрикон бо чӣ фарқ мекардед?**” Онҳо дар ҷавоб узр оварда мегӯянд: “**Мо дар замин нотавону бечора будем. Қудрати аз худ дифоъ карданро надоштем.**” Фариштагон бо сарзаниш мегӯянд: “**Оё сарзаминҳои Аллоҳ (ҷ) паҳновар набуд, ки ба якеи он хориҷ шавед, то дин ва ҷонатон аз зиллату зердастӣ эмин монад?!**” Пас маскани ин гурӯҳи баҳонаҷӯи тарки ҳиҷрат карда дӯзах аст ва дӯзах ҷои бозгашти ниҳоят бад аст.

(98) Аз ин таҳдиди илоҳӣ бандагони боимони нотавони маъзур аз мардон ва занон ва кӯдакон, ки қудрати аз ҳолати зулму зердастӣ ҳимоят намудани худро надоранд ва барои раҳоӣ аз ин вазъият роҳеро намеёбанд, истисно ҳастанд.

(99) Пас шояд Аллоҳ (ҷ) аз гуноҳони ин тоифа бо лутфу марҳамати Худ даргузарад. Ва Аллоҳ (ҷ) Афвкунандаи гуноҳони бандагонаш буда, нисбат ба тавбакорон беғоят Омурзанда аст.

Чун Худо дар оятҳои қаблӣ шахсони қодир ба ҳиҷратро бо азоби сахт таҳдид намуд, дар ояти зерин бандагонашро ба ҳиҷрат тарғиб карда гуфт:

(100) Ва ҳар ки ба қасди касби ризои Аллоҳ (ҷ) аз сарзамини куфр ҳиҷрат кунад, ҷои гаштугузор ва замини паҳновари ғайри макони қаблиашро меёбад, дар ҳиҷратгоҳ ба иззатмандӣ ва ризқи фароҳ ноил мегардад. Ва ҳар ки бо мақсади ҳиҷрат ба сӯи Аллоҳ (ҷ) ва Расулаш аз хонааш берун шавад, сипас қабл аз расидан ба ҳиҷратгоҳ марг ӯро дарёбад, пас подошаш бар Аллоҳ (ҷ) собит мегардад ва ба ҳиҷратгоҳ нарасидан ба вай зарар намерасонад. Ва Аллоҳ (ҷ) нисбат ба бандагони тавбакораш беғоят Бахшандаи Меҳрубон аст.

(101) Ва чун дар замин сафар кардед, пас агар хавфи онро дошта бошед, ки аз ҷониби кофирон ба шумо нохушӣ мерасад, дар ин сурат бар шумо оиди кӯтоҳ кунонидани намоз аз чор ракъат ба ду ракъат гуноҳе нест. Бегумон кофирон барои шумо душмани ошкор ҳастанд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1. Оятҳои мазкур баёнгари фазилати ҷиҳод ва подоши азими муҷоҳидон буда, ба онҳо дар ҷаннат дараҷаҳои баланд ваъда шудааст;
2. Агар шахсони маъзур нияти нек дошта бошанд, фарз будани ҷиҳод аз онҳо соқит мегардад, аммо аҷрашон боқӣ мемонад;
3. Ҳиҷрат ба сарзамини исломӣ фазилати бисёр дошта, он барои шахси қодире, ки аз дучори фитна шудани динаш метарсад, фарз аст;
4. Дар сафар кӯтоҳ кардани намози фарзи аз чор ракъат иборат ба ду ракъат дуруст аст.[1]

1. Қайди “**дуруст аст**” ба эътибори баъзе аз мазоҳиби фиқҳӣ оварда шуда аст. Масалан, дар мазҳаби Имом Шофеӣ (р) қаср хондани намоз фарз нест, балки рухсат аст. Аммо тибқи мазҳаби Имом Абӯҳанифа (р) қаср хондани намоз фарз мебошад ва намозгузор ҳаққи комил хондани онро надорад. (**Мутарҷим**)

وَإِذَا كُنتَ فِيهِمۡ فَأَقَمۡتَ لَهُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَلۡتَقُمۡ طَآئِفَةٞ
مِّنۡهُم مَّعَكَ وَلۡيَأۡخُذُوٓاْ أَسۡلِحَتَهُمۡۖ فَإِذَا سَجَدُواْ فَلۡيَكُونُواْ
مِن وَرَآئِكُمۡ وَلۡتَأۡتِ طَآئِفَةٌ أُخۡرَىٰ لَمۡ يُصَلُّواْ فَلۡيُصَلُّواْ
مَعَكَ وَلۡيَأۡخُذُواْ حِذۡرَهُمۡ وَأَسۡلِحَتَهُمۡۗ وَدَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ لَوۡ تَغۡفُلُونَ عَنۡ أَسۡلِحَتِكُمۡ وَأَمۡتِعَتِكُمۡ فَيَمِيلُونَ
عَلَيۡكُم مَّيۡلَةٗ وَٰحِدَةٗۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِن كَانَ بِكُمۡ
أَذٗى مِّن مَّطَرٍ أَوۡ كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ أَن تَضَعُوٓاْ أَسۡلِحَتَكُمۡۖ
وَخُذُواْ حِذۡرَكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا ١٠٢
فَإِذَا قَضَيۡتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا وَعَلَىٰ
جُنُوبِكُمۡۚ فَإِذَا ٱطۡمَأۡنَنتُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۚ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ
كَانَتۡ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ كِتَٰبٗا مَّوۡقُوتٗا ١٠٣ وَلَا تَهِنُواْ فِي
ٱبۡتِغَآءِ ٱلۡقَوۡمِۖ إِن تَكُونُواْ تَأۡلَمُونَ فَإِنَّهُمۡ يَأۡلَمُونَ كَمَا
تَأۡلَمُونَۖ وَتَرۡجُونَ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا يَرۡجُونَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ١٠٤ إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِتَحۡكُمَ
بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُۚ وَلَا تَكُن لِّلۡخَآئِنِينَ خَصِيمٗا ١٠٥

(102) Ва эй Паёмбар, чун ҳангоми набард бо душман дар миёни лашкар бошӣ, пас қасди бо онҳо намоз хонданро кунӣ, артишро ба ду гурӯҳ ҷудо соз. Бояд як гурӯҳи онҳо бархеста, ҳамроҳат намоз гузоранд ва дар намоз аслиҳаашонро бо худ гиранд ва гурӯҳи дигар шуморо посбонӣ кунанд. Пас чун ҷамоати якум бо имом як ракъат хонданд, боқимондаи намозро худашон бе имом ба итмом расонанд. Пас чун онҳо намозашонро адо намуданд, бояд аз пушти шумо дар рӯбарӯи душман биистанд ва он гурӯҳе, ки шуморо муҳофизат карда ва намоз нахондаанд, биёянд, пас бо имом як ракъат намоз гузоранд. Пас чун имом салом диҳад, онҳо бархезанд ва боқимондаи намозашонро ба ҷо оранд ва аз душман эҳтиёташонро бигиранд ва аслиҳаашонро бо худ бардоранд. Зеро бешак кофирон орзӯ доранд, ки шумо ҳангоми адои намоз аз аслиҳа ва матоъҳои хешт ғофил бимонед, пас алайҳи шумо як ҳамлаи сахт анҷом дода, ғофилгиратон кунанд. Ва агар аз сабаби борон ба шумо озоре расид ё бемор бошед ва ё узри дигаре доштед, бар шумо гуноҳе нест, ки аслиҳаи худро гузошта, онро набардоред ва ба қадри тавон аз душманатон бипарҳезед. Ба дурустӣ ки Аллоҳ (ҷ) барои кофирон азоби хоркунандаро омода сохтааст.

(103) Эй мӯъминон, пас чун аз намоз фориғ шудед, дар ҳолати рост истодан ва нишастан ва бар паҳлӯятон такя кардан Аллоҳ (ҷ)-ро бо гуфтани "**Субҳоналлоҳ**", "**Алҳамду лиллоҳ**", "**Ло илоҳа иллаллоҳ**", "**Аллоҳу акбар**" ёд кунед. Пас чун тарс аз шумо дур шуда, аз ҳуҷуми душман эмин бимонед, дар ин сурат намозро он гуна ки амр шудаед, бо риояи фарзу воҷибу суннат барпо доред. Ҳамоно намоз дар вақти муайян фарз шудааст. Бидуни узр таъхири намоз аз вақташ раво нест.

Ин ҳукм дар ғайри сафар аст, аммо агар шахс мусофир бошад, ҳақ дорад намозро ба сурати ҷамъ[1] ва қаср бихонад.

(104) Ва мӯъминон, дар ҷустуҷӯи душманони кофиратон нотавонӣ ва танбалӣ накунед. Агар шумо аз дучори куштору захм шудан ранҷ мебаред, пас он кофирон низ он гуна ки шумо ранҷ мебаред, ранҷ мебаранд ва мисли шумо бо куштору захм рӯбарӯ мегарданд. Бинобар ин, набояд сабри онҳо аз сабри шумо бештар бошад, зеро шумо аз сӯи Аллоҳ (ҷ) чизеро аз савоб, мадад ва пирӯзӣ умед доред, ки кофирон онро умед надоранд. Ва Аллоҳ (ҷ) Донандаи аҳволи бандагон буда, дар чорасозӣ ва аҳкомаш бағоят Ҳаким аст.

(105) Эй Паёмбар, ба дурустӣ, Мо Қуръонро, ки шомили ҳақиқат аст, бар ту фуруд овардем, то дар байни мардум вобаста ба корҳояшон тибқи он чи Аллоҳ (ҷ) бароят омӯхтааст, на тибқи хоҳиш ва андешаат ҳукм намоӣ. Ва барои шахсони дар ҳаққи хеш ва амонатҳои мардум хиёнаткор ҳимоятгар мабош. Ҳар ки ҳаққашро аз хоинон талабад, ту набояд пеши роҳи он ҳақталаброр бигирӣ.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Оятҳои карима дурустии намози хавф ва аҳкому тарзи адои онро баён мекунад;

2.Бояд дар ҳама ҳолат аз сабаб истифода бурда шавад ва агар мӯъмин, ҳатто дар ибодат сабаби дунёявиро тарк кунад, маъзур ба ҳисоб намеравад;

3.Дар ҳама ҳолат зикри Худо ҷоиз буда, он боиси зинда мондани қалб ва оромиши он мегардад;

4.Худо дар ҳолати ҷанг мӯъминонро аз изҳори оҷизӣ ва танбалӣ манъ карда, ба сабр намудан дар набард фармон медиҳад.

1. Яъне, ҷамъи намози пешин бо аср ва шом бо хуфтан. Адои ҷамъи намоз ду навъ аст: якум ҷамъи ду намоз дар аввали вақти намози якум; дуюм ҷамъи ду намоз дар охири вақти намози дуюм. (**Мутарҷим**)

وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ١٠٦ وَلَا تُجَٰدِلۡ
عَنِ ٱلَّذِينَ يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
خَوَّانًا أَثِيمٗا ١٠٧ يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ
مِنَ ٱللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمۡ إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا ١٠٨ هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ
جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ
يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا ١٠٩ وَمَن يَعۡمَلۡ
سُوٓءًا أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا
رَّحِيمٗا ١١٠ وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ١١١ وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً
أَوۡ إِثۡمٗا ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا
١١٢ وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ
أَن يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡۖ وَمَا يَضُرُّونَكَ
مِن شَيۡءٖۚ وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُۚ وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا ١١٣

(106) Ва аз Аллоҳ (ч) омурзиш бихоҳ. Бешубҳа, Аллоҳ (ч) дар ҳаққи бандагони тавбакор бағоят Бахшандаи Меҳрубон аст.

(107) Ва аз он касоне, ки бо маъсият бар худ хиёнат мекунанд ва дар махфӣ нигоҳ доштани он талош менамоянд, пуштибонӣ макун. Ба дурустӣ, Аллоҳ (ч) ҳеҷ бандаи хиёнаткори гунаҳкорро дӯст намедорад.

(108) Ҳангоми содир кардани маъсият аз рӯи тарс ва шарм онро аз назари мардум пинҳон мекунанд ва аз Аллоҳ (ч) шарм намекунанд ва ҳол он ки Ӯ бо илмаш ҳамроҳи онҳо буда, аз тамоми ҷониб иҳотаашон кардааст. Вақте онҳо суханеро ба мисли ҳимояи гунаҳкор ва тӯҳмати бегуноҳ, ки Аллоҳ (ч) онро намеписандад, пинҳон месозанд, он аз Аллоҳ (ч) пинҳон намемонад. Ва Аллоҳ (ч) он чиро дар ошкору ниҳон анҷом медиҳанд, Иҳотакунанда аст. Чизе аз Ӯ махфӣ набуда, дар ивази ҳар гуфтору кирдор ба онҳо ҷазои босазо хоҳад дод.

(109) Огоҳ бошед шумо эй ҷамоаи ҳомии муҷримон! Шумо аз онҳо дар ҳаёти дунё ҳимоят мекунед, то бегуноҳиашонро исбот намоед ва ҷазояшонро бартараф созед. Пас чӣ касе рӯзи қиёмат бо Аллоҳ (ч) ҷидол намуда, аз онҳо ҳимоят мекунад ва ҳол он ки Аллоҳ (ч) ҳақиқати ҳолашонро медонад?! Ё чӣ касе он рӯз бар онҳо корсоз ва нигаҳбон мешавад?! Албатта, ҳеҷ кас аз уҳдаи чунин кор намебарояд.

(110) Ва ҳар ки амали бад анҷом диҳад, ё бо содир кардани маъсият нисбат ба хеш ситам кунад, сипас аз Аллоҳ (ч) омурзиш талабад, бо надомат ба гуноҳаш эътироф намуда, аз он дур шавад, доим Аллоҳ (ч)-ро барои гуноҳонаш Бахшандаи Меҳрубон меёбад.

(111) Ва ҳар ки муртакиби гуноҳи хурд ё бузург шавад, пас уқубати он яқинан бар уҳдаи худаш буда, ба дигарон зарар намеорад. Ва Аллоҳ (ч) Донандаи ҳоли бандагон, дар чорасозӣ ва аҳком бағоят Ҳаким аст.

(112) Ва ҳар ки саҳван муртакиби хато шавад ё қасдан гуноҳ содир кунад, сипас инсони бегуноҳеро бо он гуноҳи анҷом додааш тӯҳмат занад, пас бо ин амалаш бегумон дурӯғи сахт ва маъсияти равшанро бар уҳда гирифтааст.

(113) Ва эй Паёмбар, агар бар ту фазли Аллоҳ (ч) бо маҳфуз нигоҳ доштанат аз шарри душман намебуд, ҳамоно ҷамоае аз ин хоинон тасмими қатъӣ гирифта буданд, ки туро аз роҳи дуруст гумроҳ созанд, то баъди гумроҳ шуданат ҳукми ноодилона содир намоӣ ва ҳол он ки онҳо дар ҳақиқат ҷуз хеш касеро гумроҳ намекарданд. Зеро паёмади бади қасди гумроҳ сохтани ту ба худашон бармегашт. Ва Аллоҳ (ч) бар ту Қуръон ва суннатро фуруд овард ва бароят аз нури ҳидоят чизеро омӯзонид, ки қабл аз ин онро намедонистӣ. Ва фазли Аллоҳ (ч) бар ту бо додани нубувват ва нигоҳ доштан аз шарри душманон бузург аст.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Ҳимояи шахсони ботилкор манъ аст, чунки ин амал аз ҷумлаи дар маъсият кӯмак расонидан ба ҳисоб меравад;

2.Бояд мӯъмини ҳақиқӣ аз Худо бештар битарсад, бештар шарм дорад ва азамати ӯро шинохта, риоя кунад;

3.Ҳар кас бар ҷонаш ситам намояд, сарфи назар аз он ки андозаи зулми вай чӣ миқдор аст, ба шарти он ки тавба кунад, раҳмат ва мағфирати илоҳӣ шомили ҳолаш мегардад;

4.Худо бандагонашро аз тӯҳмат задани инсони бегуноҳ барҳазар доштааст. Содиркунандаи ин ҷиноят дар бадтарин навъи дурӯғ ва маъсият гирифтор шудааст.

۞ لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ
ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾ وَمَن
يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ
سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا
بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِن يَدْعُونَ
إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا ﴿١١٧﴾ لَّعَنَهُ اللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ
عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ
وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ
فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن
دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾ يَعِدُهُمْ
وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾ أُولَٰئِكَ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

(114) Дар бештари каломи пинҳонии мардум ҳеч хайре нест, магар касе, ки ба додани садақа ё гуфтору кирдори аз рӯи шариат ва хирад писандида ва ё эҷоди сулҳ байни мардуми бо якдигар низоъкунанда амр кунад. Ва ҳар ки ин корҳоро бо мақсади талаби ризои Худо анҷом диҳад, пас бегумон Мо ба он банда подоши азим медиҳем.

(115) Ва ҳар ки баъд аз он ки ҳақ барояш равшан гаштааст, бо Расули Аллоҳ дар бораи Китоб ва дини овардааш ситеза ва мухолифат менамояд ва аз роҳи ғайри мӯъминон пайравӣ мекунад, ӯро бо он чи барои худ баргузидааст, гузошта, ба сӯи ҳақиқат аз сабаби қасдан аз он баргаштанаш раҳнамоӣ намекунем ва ӯро ба дӯзах медарорем, дар онҷо аз ҳарорати оташаш ранҷ мебарад ва дӯзах барои бошандагонаш ҷои бозгашти ниҳоят бад аст.

(116) Яқинан Аллоҳ (ч) ҳаргиз гуноҳи ба Ӯ ширк оварданро намеомурзад, балки мушрик дар дӯзах абадӣ мемонад ва гуноҳони ғайри ширкро барои ҳар ки аз бандагон хоҳад, аз рӯи раҳмат ва фазли Худ меомурзад. Ва ҳар ки ба Аллоҳ (ч) ширк орад, пас бегумон аз роҳи ҳақиқат саргардон ва аз он сахт дур шудааст. Чунки мушрик Холиқро бо махлуқ баробар донистааст.

(117) Ин мушрикон ҳамроҳи Аллоҳ (ч) ибодат ва дуо намекунанд, магар бутҳоеро, ки ба мисли Лоту Уззо бо номҳои занона номгузорӣ шуда, молики зиёну суд нестанд. Ва онҳо дар асл намепарастанд, ҷуз Шайтони аз итоати Аллоҳ (ч) беруншударо, ки дар он хайре нест. Зеро онҳоро ба ибодати ғайри Аллоҳ (ч) Шайтон амр кардааст.

(118) Бинобар ин, Аллоҳ (ч) Шайтонро аз раҳмати Худ дур сохт. Ва Шайтон ба Парвардигораш бо савганд гуфт: "**Бегумон аз бандагонат ҳиссаи муайянеро барои хеш мегирам ва онҳоро аз роҳи рост гумроҳ месозам.**

(119) **Ва бешак, онҳоро аз паймудани роҳи рост манъ мекунам ва бо ваъдаҳои козибе, ки залолатро брояшон ороиш медиҳад, онҳоро дунболарави орзӯю хаёлҳо мегардонам ва онҳоро ба пора кардани гӯшҳои чаҳорпоён фармон медиҳам, то аз назди худ ҳалолҳои Аллоҳ (ч)-ро ҳаром шуморанд[1] ва онҳоро ба дигаргун сохтани офариниши Аллоҳ (ч) супориш медиҳам.**" Ва ҳар ки Шайтонро ба ҷои Аллоҳ (ч) дӯсти худ гирифта, аз фармудаҳояш итоат кунад, пас вай бегумон бо ин амалаш зиёни ошкор кардааст.

(120) Шайтон ба онҳо ваъдаҳои дурӯғ медиҳад ва ба орзӯю хаёлҳои ботил гирифторашон месозад. Ва дар асл Шайтон ба онҳо ҷуз ботили аз ҳақиқат холӣ чизе ваъда намедиҳад.

(121) Ин ҷамоаи тобеи раҳнамоиҳои Шайтон қароргоҳашон оташи дӯзах буда, аз он барои паноҳ бурдан ҷои гурез намеёбанд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Аксари гуфтугӯҳои пушти пардаи мардум бефоида буда, балки баръакс аз гуноҳ холӣ нест. Суханони пинҳонӣ дар мавридҳои хеле кам дорои хайру некӣ аст;

2.Оқибати ситезаҷӯӣ бо Паёмбар (с) ва хилофи роҳи мӯъминон амал кардан дурӣ аз Аллоҳ (ч) ва духули дӯзах аст;

3.Тамоми гуноҳон ба иродаи Худо вобаста аст, агар Ӯ хоҳад, онро мебахшад, ба ҷуз ширк, ки ҳаргиз мағфират намешавад;

4.Ҳадафи Шайтон баргардонидани мардум аз ибодати Худо аст. Зинат додани ботил бо хаёлу орзӯҳои фиребанда ва ваъдаҳои дурӯғ аз бузургтарин василаҳои вай аст.

1. Мушрикони араб қабл аз зуҳури Ислом гӯши чаҳорпоёнро пора мекарданд ва ин амал маънои онро дошт, ки он чаҳорпои гӯшбурида хоси бутҳо буда, истеъмоли гӯшташ манъ аст. (**Мутарҷим**)

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنَّٰتٖ
تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ
حَقّٗاۚ وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلٗا ١٢٢ لَّيۡسَ بِأَمَانِيِّكُمۡ
وَلَآ أَمَانِيِّ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِۗ مَن يَعۡمَلۡ سُوٓءٗا يُجۡزَ بِهِۦ
وَلَا يَجِدۡ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ١٢٣ وَمَن
يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ
فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ وَلَا يُظۡلَمُونَ نَقِيرٗا ١٢٤ وَمَنۡ
أَحۡسَنُ دِينٗا مِّمَّنۡ أَسۡلَمَ وَجۡهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحۡسِنٞ وَٱتَّبَعَ
مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبۡرَٰهِيمَ خَلِيلٗا ١٢٥ وَلِلَّهِ
مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٖ
مُّحِيطٗا ١٢٦ وَيَسۡتَفۡتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِۖ قُلِ ٱللَّهُ يُفۡتِيكُمۡ
فِيهِنَّ وَمَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ فِي يَتَٰمَى ٱلنِّسَآءِ
ٱلَّٰتِي لَا تُؤۡتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرۡغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ
وَٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلۡوِلۡدَٰنِ وَأَن تَقُومُواْ لِلۡيَتَٰمَىٰ بِٱلۡقِسۡطِۚ
وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِهِۦ عَلِيمٗا ١٢٧

Чун Худо дар оятҳои мазкур ҷазои пайравони Шайтонро овард, дар ояти зерин подоши пайравони паёмбаронро зикр карда гуфт:

(122) Ва он касоне, ки имон овардаанд ва амалҳои шоиста анҷом додаанд, бегумон Мо онҳоро ба бӯстонҳое дохил менамоем, ки аз зери қасрҳои он рӯдҳо ҷорӣ аст, дар онҷо ҷовидон мемонанд. Ин ваъдаро ба онҳо Аллоҳ (ч) додааст ва ваъдаи Ӯ ҳақ аст. Зеро Ӯ ба ваъдааш хилоф намекунад. Ва ҳеҷ кас аз Аллоҳ (ч) содиқтар нест.

(123) Эй мусалмонон, масъалаи расидан ба ҷаннат ва наҷот аз дӯзах на тобеи орзӯи шумо аст ва на тобеи орзӯи аҳли Китоб, балки он ба амал вобаста аст. Аз ин рӯ, ҳар ки аз шумо амали бадеро анҷом диҳад, рӯзи қиёмат дар баробари он ҷазо дода мешавад ва барои хеш ғайр аз Аллоҳ (ч) на дӯст ва на ёваре намеёбад, ки судаш расонад.

(124) Ва ҳар ки новобаста аз марду зан будан амалҳои шоиста анҷом диҳад ва ҳол он ки вай дар ҳақиқат ба Аллоҳ (ч) имон дорад, пас ин гурӯҳ касонеанд, ки имону амалро бо якдигар ҷамъ кардаанд, онҳо дохили ҷаннат мешаванд ва аз подоши аъмолашон, ҳатто ба андозаи сиёҳии пушти донаи хурмо кам намегардад ва зулм намешаванд.

(125) Ва ҳеҷ кас аз рӯи диндорӣ аз бандае, ки бо зоҳиру ботин ба Аллоҳ (ч) таслим гашта, мақсадашро холис гардонида ва дар амал бо пайравии шариат ба ҳадди эҳсон расида ва аз ойини Иброҳим, ки аз ширку куфр ба тавҳиду имон моил буда, асоси дини Муҳаммад (с) низ ҳамин аст, пайравӣ намудааст, беҳтар нест. Ва Аллоҳ (ч) аз байни бандагонаш Иброҳим (а)-ро бо муҳаббати том баргузида, дӯсти махсус гирифтааст.

(126) Ва тамоми он чи дар осмонҳо ва он чи дар замин аст, танҳо аз Аллоҳ (ч) аст. Ва Аллоҳ (ч) бо илм, қудрат ва чорасозӣ Иҳотакунандаи ҳамаи мавҷудот аст.

(127) Ва эй Паёмбар, аз ту оиди корҳои марбут ба занон ва ҳуқуқу уҳдадориҳояшон мепурсанд. Дар ҷавоб бигӯ: “**Аллоҳ (ч) ба шумо он чиро мепурсед, баён мекунад ва Ӯ инчунин ба суолатон бо он чи дар Қуръон бар шумо оиди ятимдухтарони зери сарпарастиатон қарор дошта тиловат мешавад, ҷавоб медиҳад, ятимдухтароне, ки ба онҳо маҳр ё мероси барояшон фарзсохтаи илоҳиро намедиҳед ва ба никоҳашон майл надоред ва онҳоро бо тамаъ доштанатон дар амволашон аз издивоҷ боз медоред.**[1] **Ва ба шумо баён месозад, ки ҳаққи кӯдакони нотавонро аз мерос бидиҳед ва нисбаташон бо дастдарозӣ дар амволашон зулм накунед. Ва ба шумо дастур медиҳад, ки бо ятимон он гуна бо адолат муносибат намоед, ки ҳолашон дар дунёву охират ислоҳ гардад. Ва он чи аз некӣ нисбат ба ятимон ва ғайра ба ҷо меоред, яқинан Аллоҳ (ч) онро медонад ва ба шумо дар ивазаш ҷазои лоиқ хоҳад дод.**”

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Подоши Худо бо орзӯю даъво ба даст намеояд, балки барои касби он имон ва амали солеҳ лозим ва зарур аст;

2.Ҷазо аз навъи амал аст. Ҳар кас амали бад кард, ҷазои онро мегирад ва ҳар кас кори нек кард, подоши аз амалаш беҳтарро соҳиб мегардад;

3.Ихлосу пайравии шаръ ду микёси қабули амал назди Худо аст;

4.Ислом ҳуқуқи табақаҳои нотавони ҷомеа, аз қабили хурдсолон ва занонро риоя карда, ба он арҷ гузошта, дастдарозӣ ба ин афродро ҳаром гардонида, риоя намудани манфиатҳои онҳоро дар партави шариат воҷиб қарор додааст.

1. Ояти карима баёнгари воқеаи дар он замон мавҷуд буда аст. Яъне, баъзе аз сарпарастони ятимдухтарон нисбат ба онҳо зулм мекарданд. Ба ин маъно, ки агар он духтарон соҳибҷамол мебуданд, онҳоро ба ақди никоҳи хеш даровварда, маҳрашонро намедоданд. Аммо агар зиштрӯ мебуданд, онҳоро на никоҳ мекарданд ва на иҷозати издивоҷ медоданд. Мақсадашон аз манъи издивоҷи онҳо тамаъ дар дороиашон буд, то ин ки шавҳаронашон дар он шарик нагарданд. Худованд дар ин ояти карима мамнӯъ будани ҳамин корро баён карда аст. (**Мутарҷим**)

وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ خَافَتۡ مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضًا فَلَا جُنَاحَ
عَلَيۡهِمَآ أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحًاۚ وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞۗ
وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّۚ وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرًا ١٢٨ وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ
بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلۡمَيۡلِ فَتَذَرُوهَا
كَٱلۡمُعَلَّقَةِۚ وَإِن تُصۡلِحُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ
غَفُورًا رَّحِيمًا ١٢٩ وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغۡنِ ٱللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِۦۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ وَٰسِعًا حَكِيمًا ١٣٠ وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن
قَبۡلِكُمۡ وَإِيَّاكُمۡ أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ وَإِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ
مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا
١٣١ وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا
١٣٢ إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ أَيُّهَا ٱلنَّاسُ وَيَأۡتِ بِـَٔاخَرِينَۚ وَكَانَ
ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ١٣٣ مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا فَعِندَ ٱللَّهِ
ثَوَابُ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعَۢا بَصِيرًا ١٣٤

(128) Ва агар зане аз саркашӣ ва бадрафторӣ ё аз рӯй гардонидан ва бераѓбатии шавҳараш хавф дошта бошад, пас бар он ду гуноҳе нест, ки байни худ сулҳ кунанд. Сулҳи онҳо ба ин тартиб сурат мегирад, ки зан аз баҳри баъзеи ҳуқуқи бар зиммаи шавҳараш воҷиб, ба монанди адои нафақаи моддӣ ва ғайри он мегузарад. Ва дар ин ҳолатҳо сулҳ барои ҳарду ҷониб аз талоқ беҳтар аст. Ва нафсҳо бар ҳирс ва бухл сиришта шудаанд. Аз ин ҷиҳат нафс дар гузаштан аз ҳаққи хеш раѓбат надорад. Зану шавҳарро зарур аст, ки нафси хешро аз ин ахлоқи бад бо эҳсон ва аз якдигар гузаштан тарбия намоянд. Ва агар дар ҳамаи корҳоятон эҳсон кунед ва аз Аллоҳ (ч) бо иҷрои фармонаш битарсед, пас бегумон Аллоҳ (ч) аз он чи мекунед, Боҳабар буда, чизе аз Ӯ махфӣ нест ва дар ивази ҳар кор ба шумо подоши муносиб хоҳад дод.

(129) Ва шумо мардон ҳаргиз байни ҳамсаронатон дар муҳаббат агарчи талош намоед, адолати комил карда наметавонед, зеро идораи майли қалб гоҳо аз тавони инсон берун аст. Пас аз ҳамсари наздатон дилнокаш ба ҳамсари дилкашатон ба куллӣ майл накунед, ки ӯро ба мисли зани муаллақ гузоред, на шавҳар дорад, ки ҳаққашро адо кунад ва на аз шавҳар ҷудо аст, то бо марди дигар акди никоҳ бандад. Ва агар нофаҳмиҳои байнатонро бо водор сохтани худ ба адои ҳуқуқи ҳамсар ислоҳ кунед ва дар ҳаққи ҳамсарон аз Аллоҳ (ч) битарсед, пас бегумон Аллоҳ (ч) нисбат ба шумо бағоят Бахшандаи Меҳрубон аст.

(130) Ва агар зану шавҳар бо роҳи талоқ ё хулъ[1] аз якдигар ҷудо шаванд, Аллоҳ (ч) ҳар якеи онҳоро аз фазли паҳновари Хеш тавонгар гардонида, ба онҳо ҳамсари ҷадиди аз гузашта беҳтар насиб менамояд. Ва Аллоҳ (ч) Дорои фазлу раҳмати густурда буда, дар чорасозӣ ва тақдир бағоят Ҳаким аст.

(131) Ва мавҷудоти осмонҳову замин ва он чи миёни он ду вуҷуд дорад, танҳо аз Аллоҳ (ч) аст. Ва Мо бегумон ба яҳуду насоро, ки қабл аз шумо ба онҳо Китоб дода шуда буд ва ба шумо супориш додем, ки аз Аллоҳ (ч) бо иҷрои амрҳояш ва парҳез аз ҳаромҳояш битарсед. Ва агар ба ин паймон кофир шавед, пас ҷуз ба хештан ба касе зарар намерасонед, зеро Аллоҳ (ч) муҳтоҷи ибодати шумо нест, махлуқоти осмонҳо ва замин аз Ӯ аст. Ва Аллоҳ (ч) аз махлуқоташ Бениёз буда, дар сифат ва феълаш Сутуда аст.

(132) Ва ҳамаи мавҷудоти осмонҳо ва ҳамаи мавҷудоти замин танҳо аз Аллоҳ (ч) аст. Ягона Ӯ сазовори ибодат аст. Ва Аллоҳ (ч) ба сифати Корсози тамоми корҳои бандагон басанда аст.

(133) Эй мардум, агар Аллоҳ (ч) хоҳад, шуморо ҳалок мекунад ва ба ҷои шумо бандагонеро меорад, ки Ӯро итоат карда, аз амраш сарпечӣ намекунанд. Ва Аллоҳ (ч) бар ин кор Тавоно аст.

(134) Эй бандагони Аллоҳ (ч), ҳар ки аз шумо бо анҷоми амалаш танҳо подоши дунёро мехоҳад, пас дониста бошад, ки подоши дунё ва охират назди Аллоҳ (ч) аст. Бояд ҳарду аз Ӯ хоста шавад. Ва Аллоҳ (ч) Шунавои Бино аст. Суханатонро мешунавад ва коратонро мебинад. Ба шумо дар бадали ҳар як гуфтору кирдор подош хоҳад дод.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Ҳангоми ба вуҷуд омадани нофаҳмӣ, эҷоди сулҳ миёни зану шавҳар ва ба мақсади идома ёфтани зиндагии муштарак, ғолиб сохтани паҳлӯи манфиат бар паҳлӯи зарар бо даст кашидан аз баъзеи ҳуқуқ мустаҳаб аст;

2.Худо дар байни занон, ба хусус дар умури моддӣ, ки мардон одатан аз уҳдааш мебароянд, риояи адолатро воҷиб гардонидааст. Аммо он корҳое ба монанди муҳаббат ва майли ботинӣ, ки шавҳар тавони риояи адолатро надорад, адолат воҷиб нест;

3.Вақте муошират миёни зану шавҳар номумкин гардад, ҷудо шудани онҳо аз якдигар раво аст;

4.Худо тамоми бандагонро аз аввал то охир ба парҳезкорӣ амр намуда, мақсад аз тақво иҷрои амрҳо ва парҳез аз ҳаромҳо аст.

1. Моле, ки зан барои аз никоҳи шавҳар озод шудан ба вай мепардозад, дар истилоҳи фуқаҳо "**хулъ**" номида мешавад. (**Мутарҷим**)

سُورَةُ النِّسَاءِ — الجُزْءُ الخَامِسُ

ربع الحزب ١٠

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلَّهِ وَلَوْ
عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا
فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلْهَوَىٰٓ أَن تَعْدِلُواْ وَإِن تَلْوُۥٓاْ
أَوْ تُعْرِضُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٣٥ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ
عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ وَمَن يَكْفُرْ
بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ١٣٦ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ءَامَنُواْ ثُمَّ
كَفَرُواْ ثُمَّ ٱزْدَادُواْ كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ
سَبِيلًۢا ١٣٧ بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٣٨ ٱلَّذِينَ
يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ
عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ١٣٩ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى
ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا
تَقْعُدُواْ مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ
إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا ١٤٠

١٠٠

(135) Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ҷ) имон овардаед ва аз Паёмбараш итоат кардаед, дар ҳама ҳолат барпосозандагони адолат бошед, дар бораи ҳар кас холис барои Аллоҳ (ҷ) гувоҳии барҳақ диҳед, агарчи додани гувоҳӣ аз шумо тақозо кунад, ки муқобили худ ё волидайн ё хешовандон шоҳид шавед. Набояд фақирӣ ё тавонгарии касе шуморо ба адои гувоҳӣ ё тарки он водор созад. Зеро Аллоҳ (ҷ) нисбат ба тангдаст ва тавонгар аз шумо авлотар буда, манфиати он дуро беҳтар медонад. Пас дар адои шаҳодат аз хоҳишоти нафс пайравӣ накунед, то дар боби додани гувоҳӣ аз ҳақ мунҳариф нашавед. Ва агар шаҳодатро ба сабаби нодуруст адо кардани он таҳриф намоед ё аз адои он рӯй гардонед, пас яқинан Аллоҳ (ҷ) аз он чи анҷом медиҳед, Бохабар аст.

(136) Эй аҳли имон, бар имонатон ба Аллоҳ (ҷ) ва Расулаш ва Китобе, ки бар Паёмбараш Муҳаммад (с) фуруд овард ва Китобҳое, ки қабл аз Муҳаммад (с) бар дигар паёмбаронаш нозил намуд, устувор бимонед. Ва ҳар ки ба Аллоҳ (ҷ) ва фариштагонаш ва Китобҳояш ва паёмбаронаш ва рӯзи охират кофир шавад, пас бегумон аз роҳи рост ниҳоят дур шудааст.

(137) Ҳамоно касоне, ки аз ҷониби онҳо баъд аз имон овардан куфр такрор ёфта, аввал имон меоранд, сипас ба куфр бармегарданд, сипас бори дигар имон меоранд, сипас боз ба куфр бозгашта ва онро идома дода, кофир мемиранд, ҳеҷ гоҳ Аллоҳ (ҷ) гуноҳонашонро намеомурзад ва ба онҳо тавфиқи ҳидоят ба роҳи ростро намедиҳад.

(138) Эй Паёмбар, ба мунофиқон "**мужда**" бидеҳ, ки рӯзи қиёмат назди Аллоҳ (ҷ) барои онҳо азоби дардовар аст.

(139) Сабаби ин уқубат он аст, ки ин мунофиқон ба ҷои мӯъминон кофиронро дӯстони худ мегиранд. Оё онҳо қувват ва иззатро назди кофирон металабанд, то ба мартабаҳои баланд бирасанд?! Ин ангезаи дӯст интихоб кардани кофирон аз ҷониби мунофиқон пеши аҳли ҳақ ҳайратовар аст. Зеро яқинан ҳамаи қувват ва иззат аз Аллоҳ (ҷ) аст.

(140) Ва ҳамоно Аллоҳ (ҷ) бар шумо мӯъминон дар Қуръон фуруд овардааст, ки чун дар маҷлисе нишастед ва онҷо шунидед, ки касе ба оятҳои Аллоҳ (ҷ) куфр меварзад ва онро тамасхур мекунад, пас бар шумо тарки ҳамнишинӣ бо онҳо ва аз ин гуна маҷлис бархостан воҷиб аст, то онҳо ғайр аз куфр ва тамасхури оятҳо ба сухани дигар ворид шаванд. Зеро вақте шумо баъди шунидани ин ҳукм бо аҳли он маҷлис дар ҳоли куфр варзидан ва оятҳоро тамасхур карданашон ҳамнишинӣ кунед, он гоҳ шумо бо мухолифат намудани амри Аллоҳ (ҷ) ҳамсони онҳо ҳастед. Зеро чунончи онҳо бо куфру масхара нофармонии Аллоҳ (ҷ)-ро карданд, шумо низ ҳамин гуна бо хилофкории хеш аз Аллоҳ (ҷ) нофармонӣ кардаед. Бешак, Аллоҳ (ҷ) рӯзи қиёмат мунофиқонро бо кофирон дар оташи дӯзах ҷамъ месозад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Ҳангоми доварӣ байни мардум ва адои шаҳодат риояи адолат агарчи бар алайҳи хеш ё хешовандон ҳам бошад, фарз аст;

2.Бояд мӯъмин аз корҳои зоҳирӣ ва ботинӣ он аъмолеро анҷом диҳад, ки имонашро афзун сохта, ӯро дар роҳи ҳақ собит дорад;

3.Мунофиқон ба Ислом ва пайравонаш хатари ҷиддӣ доранд. Аз ин рӯ, Аллоҳ (ҷ) онҳоро бо сахттарин уқубат таҳдид намудааст;

4.Вақте бандаи мӯъмин пеши роҳи касеро, ки нисбат ба оятҳо ва шариати илоҳӣ забондарозӣ мекунад, гирифта натавонад, дар ин ҳолат набояд бо вай дар як маҷлис нишинад.

ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمۡ فَإِن كَانَ لَكُمۡ فَتۡحٞ مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓاْ
أَلَمۡ نَكُن مَّعَكُمۡ وَإِن كَانَ لِلۡكَٰفِرِينَ نَصِيبٞ قَالُوٓاْ
أَلَمۡ نَسۡتَحۡوِذۡ عَلَيۡكُمۡ وَنَمۡنَعۡكُم مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ
بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ
سَبِيلًا ١٤١ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمۡ وَإِذَا
قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذۡكُرُونَ
ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلٗا ١٤٢ مُّذَبۡذَبِينَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلَىٰ
هَٰٓؤُلَآءِۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلٗا ١٤٣ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ
أَتُرِيدُونَ أَن تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيۡكُمۡ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينًا ١٤٤ إِنَّ
ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا
١٤٥ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ وَأَصۡلَحُواْ وَٱعۡتَصَمُواْ بِٱللَّهِ وَأَخۡلَصُواْ
دِينَهُمۡ لِلَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ وَسَوۡفَ يُؤۡتِ ٱللَّهُ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ١٤٦ مَّا يَفۡعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمۡ
إِن شَكَرۡتُمۡ وَءَامَنتُمۡۚ وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمٗا ١٤٧

141 Мунофиқон касонеанд, ки мунтазири шумо мемонанд, ки оё дучори некӣ мешавед ё бадӣ. Пас агар ба шумо аз ҷониби Аллоҳ (ҷ) пирӯзӣ расад ва моли ғанимат ба даст оред, онҳо мегӯянд: “**Оё мо ҳамроҳатон набудем? Оё мо ба монанди шумо дар набард ҳозир нагаштем?!**” Мақсадашон аз ин сухан касби моли ғанимат аст. Ва агар ҳиссае аз пирӯзӣ аз кофирон гардад, ба кофирон мегӯянд: “**Оё умури шуморо мо бар зиммаи худ нагирифтем ва шуморо мавриди таваҷҷӯҳи хоси хеш қарор дода, нусрат надодем ва аз мӯъминон бо кӯмак кардани шумо ва тарки нусрати онҳо пуштибониатон накардем?!**” Пас Аллоҳ (ҷ) рӯзи қиёмат миёни ҳамаи шумо доварӣ мекунад. Ба мӯъминон бо духули ҷаннат ва ба мунофиқон бо духули поёнтарин табақаи ҷаҳаннам подош медиҳад. Ва ҳаргиз Аллоҳ (ҷ) бо фазлаш барои кофирон бар алайҳи мӯъминон ҳукмфармоии комил, ки аҳли имонро ба куллӣ аз байн баранд, қарор намедиҳад, балки фарҷоми некро аз они мӯъминон гардонидааст.

142 Яқинан мунофиқон бо ошкорсозии имон ва пинҳонсозии куфр мехоҳанд Аллоҳ (ҷ)-ро бифиребанд ва Ӯ онҳоро мефиребад. Зеро Аллоҳ (ҷ) бо вуҷуди он ки куфрашонро медонад, рехтани хунашонро манъ карда, аммо дар охират барояшон сахттарин навъи азобро омода сохтааст. Ва вақте онҳо ба намоз бархезанд, бо танбалӣ ва бехушӣ бармехезанд ва Аллоҳ (ҷ)-ро зикр намекунанд, магар зикри андак, ба ин маъно, ки чун мӯъминонро бубинанд, Аллоҳ (ҷ)-ро ёд мекунанд.

143 Онҳо байни куфру имон дар ҳолати ҳайрату саргардонӣ ҳастанд, бо зоҳиру ботинашон на бо мӯъминонанд ва на бо кофирон, балки зоҳирашон бо мӯъминон ва ботинашон бо кофирон аст. Ва Аллоҳ (ҷ) ҳар киро гумроҳ созад, пас ҳаргиз ту Паёмбар барои аз гумроҳӣ ҳидоят намудани вай роҳеро намеёбӣ.

144 Эй касоне, ки ба Аллоҳ (ҷ) имон овардаед ва аз Паёмбараш пайравӣ намудаед, ба ҷои мӯъминон кофиронро дӯстони самимии хеш нагиред. Оё бо ин коратон мехоҳед барои Аллоҳ (ҷ) муқобили худ ҳуҷҷати равшан қарор диҳед, ки аҳли нифоқ ва арзандаи азоб ҳастед?!

145 Бешак, Аллоҳ (ҷ) мунофиқонро рӯзи қиёмат дар поёнтарин макони дӯзах ҷойгир месозад. Ва ту ҳеҷ гоҳ барои онҳо ёваре намеёбӣ, ки азобашонро бартараф кунад.

146 Магар он касоне, ки аз нифоқашон тавба карда, ба сӯи Аллоҳ (ҷ) баргаштанд ва ботинашонро ислоҳ намуданд ва ба паймони Аллоҳ (ҷ) чанг заданд ва амалашонро бидуни риёкорӣ холис барои Аллоҳ (ҷ) анҷом доданд. Пас ин тоифаи тавсифшуда дар дунёву охират ҳамроҳи мӯъминонанд ва ҳатман Аллоҳ (ҷ) ба мӯъминон аҷри азим хоҳад дод.

147 Агар шумо аз Аллоҳ (ҷ) шукргузорӣ кунед ва имон биёред, Ӯ ба азоб додани шумо чӣ ниёз дорад?! Ҳеҷ ниёз надорад. Зеро Аллоҳ (ҷ) Некӯкори Меҳрубон аст. Ӯ шуморо танҳо дар баробари гуноҳонатон азоб мекунад. Аммо агар амалатонро ислоҳ намоед, аз Ӯ сипосгузор бошед ва сидқан имон оред, ҳаргиз азобатон намекунад. Ва Аллоҳ (ҷ) Шукргузори Доно аст. Ба шахсони эътирофкунандаи неъматаш аҷри зиёд медиҳад ва аз ҳақиқати имони бандагон огоҳ мебошад. Ба ҳар кас дар ивази амалаш подоши муносиб хоҳад дод.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Оятҳои карима баъзе аз сифатҳои мунофиқонро баён мекунад, ки онҳо доим дар андешаи манфиати хеш ҳастанд. Агар он манфиатро назди мӯъминон пайдо кунанд, худро аҳли имон нишон медиҳанд ва агар назди кофирон ёбанд, куфрашонро ошкор месозанд;

2.Яке аз асоситарин сифатҳои аҳли нифоқ ҳайрат, изтироб ва дудилагиашон аст. Онҳо на бо мӯъминонанд ва на бо кофирон;

3.Ба ҷои мӯъминон дӯст гирифтани кофирон қатъан манъ аст;

4.Муҳимтарин сипаре, ки банда бо истифода аз он рӯзи қиёмат худро аз озоби Худо нигоҳ медорад, имон ва амали шоистааст.